

ADAM

door CAW

Kwaliteitsverslag 2022

Kerncijfers

Naam voorziening:	CAW Antwerpen vzw ADAM - Antwerpse Dienst Alternatieve Maatregelen
Adres voorziening:	Uitbreidingstraat 392B 2600 Berchem
Telefoon:	03/285.98.00
Fax:	03/285.98.19
E-mail:	adam@cawantwerpen.be

1. KERNCIJFERS

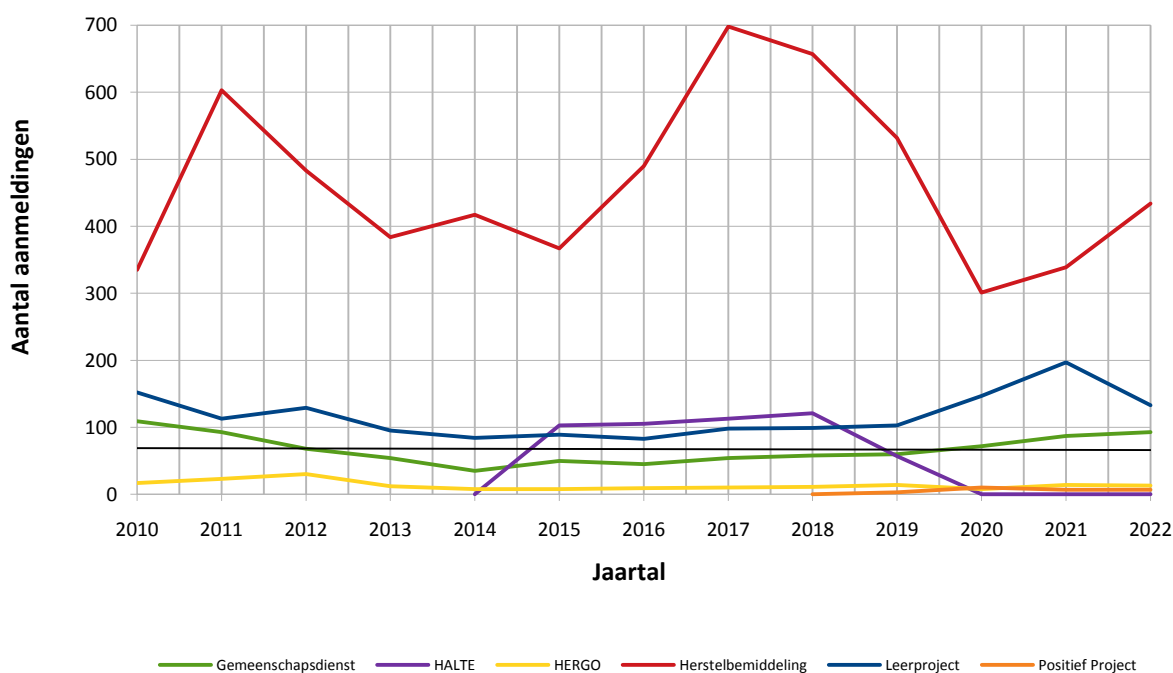
1.1 Kernprocessen

1.1.1 ADAM Algemeen

In ons kwaliteitsverslag 2022 (over 2021) maakten we wat de **dossierinstroom** betreft, gewag van een fikse stijging met 20% (2020: 538; 2021: 644). De ingezette toename zette zich in **2022** rustig verder met een stijging met 36 dossiers, wat ons uiteindelijk bracht op **680 aangemelde dossiers (+5,6%)**. De opvallende daling in het aantal aangemelde leerprojecten (-64 dossiers) wordt ruimschoots gecompenseerd door de grote instroom van herstelbemiddelingen (+95 dossiers) en gemeenschapsdienst (+6 dossiers). In totaal benaderen we in 2022 sterk ons jaargemiddelde (2010-2022) van 703 aanmeldingen.

ADAM - EVOLUTIE AANMELDINGEN 2010-2022

(op basis van aangemelde dossiers, n=9143)

Over de voorbije 5 jaren (2018-2022) bleven de aanmeldingen voor de werkvormen leerprojecten en Hergo gemiddeld stabiel, herstelbemiddeling kende een daling, gemeenschapsdienst een stijging.

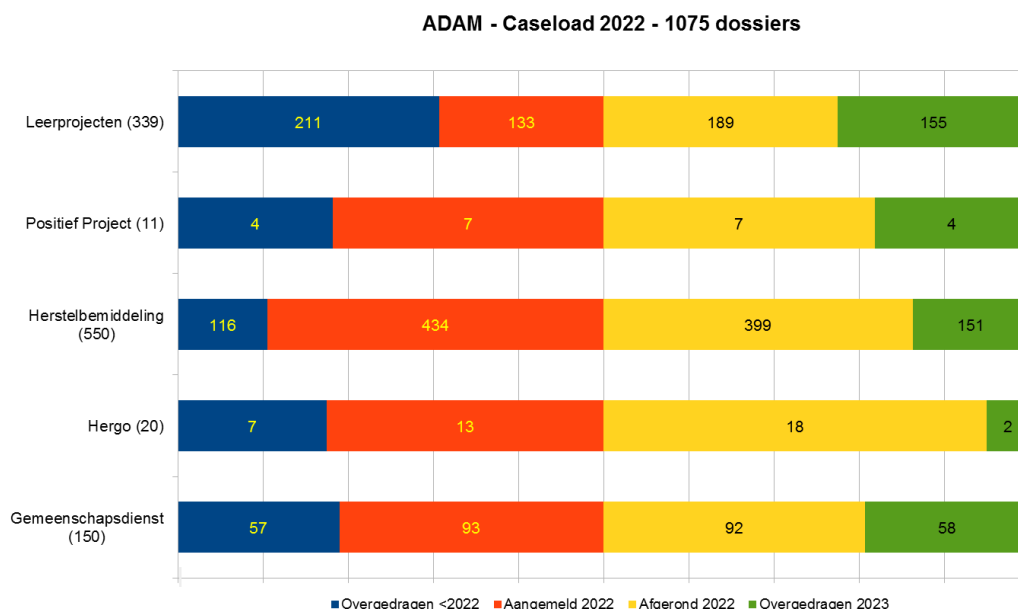
De dossier-instroom van onze **werkvormen** in **2022** kenmerkte zich door:

- **Herstelbemiddeling:** een **zeer grote stijging** met 95 dossiers of **+28%** (2020: 301; 2021: 339; 2022: 434);
- **Hergo:** vrijwel **status quo** met een daling van 1 dossier (2020: 8; 2021: 14; 2022: 13);
- **Positief Project:** met 7 aangemelde dossiers op jaarbasis **status quo** (2020: 10; 2021: 7; 2022: 7);
- **Gemeenschapsdienst:** een **lichte stijging** met 6 dossiers of **+7%** (2020: 72; 2021: 87; 2022: 93);

- **Leerprojecten:** een zeer grote daling met 64 dossiers of **-32%** (2020: 147; 2021: 197; 2022: 133).

Vanaf 1.1.2. (*infra*) zoomen we verder in op de beschrijving van onze kernprocessen.

In 2022 behandelden we **1075 dossiers**. Onze **totale caseload** steeg dus met 78 dossiers (2020: 876; 2021: 997). De stijgende tendens waarvan sprake in ons vorige kwaliteitsverslag lijkt zich verder te zetten.

Als we de periode **2018-2022** in ogenschouw nemen, stellen we vast dat 2022 opnieuw sterk het vijfjaarlijks gemiddelde benadert:

- **Totale caseload:** vrijwel **status quo** (gemiddeld 1086 dossiers, 2022: 1075 dossiers);
- **Overgedragen uit vorige jaren:** vrijwel **status quo** (gemiddeld 372 dossiers, 2022: 395 dossiers);
- **Aangemelde dossiers:** vrijwel **status quo** (gemiddeld 715 dossiers, 2022: 680 dossiers);
- **Afgesloten dossiers:** vrijwel **status quo** (gemiddeld 719 dossiers, 2022: 705 dossiers);
- **Overgedragen naar volgend jaar:** **status quo** (gemiddeld 369 dossiers, 2022: 370 dossiers).

In 2021 behaalden we aan de hand van de aangemelde dossiers 90% van onze **erkenning** (2391 punten) bij het **Agentschap Opgroeien**. Op basis van de stijging van het aantal dossiers (*supra*) zou je verwachten dat we dit jaar probleemloos onze erkenning, of toch minstens de kritische ondergrens ervan van 80%, zouden behalen. Uiteindelijk behaalden we in **2022 1953 punten**, wat overeenkomt met **81,68%** van onze erkenning. Met de hakken over de sloot noemen ze dat...

De **verklaring** voor de schijnbare contradictie, een stijging van het aantal dossiers ≠ stijgend aantal punten, is te vinden in het verschillende gewicht dat ons financieringssysteem aan de verschillende werkvormen toekent. Leerprojecten zijn afhankelijk van de duur goed voor 5 of 9 punten per dossier, herstelbemiddelingen staan voor stevast voor 2 punten per dossier. De 190 punten die we met stijging aan bemiddelingsdossiers 'wonnen', werden volledig teniet gedaan door het verlies van 400 punten aan leerprojecten-dossiers. In vergelijking met 2021 een **daling met meer dan 200 punten**.

De gemiddelde ADAM-jongere in 2022:

- was **mannelijk** (84%) – een toename ten opzichte van vorig jaar (2021: 80%; 2020: 83%; 2019: 81%), bij herstelbemiddeling blijft het aandeel vrouwelijke verdachten met 22% het hoogst, bij de maatregelen blijft dit laag (gemeenschapsdienst 0%, leerprojecten 5%);
- was **15, 16 of 17 jaar** oud (59%), **gemiddeld 15;9 jaar** – we stellen vast dat verhoudingsgewijs deze **'middengroep'** (van 15- tot 17-jarigen) in onze populatie **op 2 jaar** maar liefst **14% gedaald** is (2021: 64%; 2020: 73%). Logischerwijs slaat de balans voor de 13- en 14-jarigen en de 18- en 18+jarigen dan door in de andere richting met voor elk van hen het voorbije jaar een stijging van 3%. Verhoudingsgewijs blijft de leeftijdscategorie **'16 jaar of jonger'** in vergelijking met '17 jaar of ouder', ondanks een opvallende daling (2022: 62%, 2021: 66%; 2020: 67%), goed voor ongeveer **twee derde** van alle aanmeldingen;
- pleegde meestal **feiten in groep** (65%) – met deze ten opzichte van 2021 opvallende daling met maar liefst 11% duikt het percentage feiten in groep voor het eerst sinds van onze registratie onder de 70%. Het **gemiddelde/de** mediaan situeerde zich de voorbije 13 jaar op **75%** (2021: 76%; 2020: 82%; 2019: 79%);
- **woonde in 40%** van de dossiers in **Deurne, Antwerpen-Noord of Borgerhout** – net zoals in 2021 blijft **Deurne** met **14%** koploper in onze aanmeldingen. Samen met **Antwerpen-Noord (13%)** en **Borgerhout (12%)** zijn deze 3 delen van Antwerpen goed voor 39% van onze doelgroep. Tellen we daar Antwerpen-Kiel (10%) bij, dan woont dus 1 jongere op 2 in één van deze 4 districten. De monopolypositie van dit illustere kwartet lijkt de voorbije jaren relatief stabiel (2020: 50%; 2021: 53%; 2020: 45%; 2019: 53%);
- en werd traditiegetrouw in **twee derde** (66%) van de dossiers door het **Openbaar Ministerie** aangemeld op onze dienst in het kader van **herstelbemiddeling** – sinds 2020 lijkt de verhouding Jeugdparquet-Jeugdrechtbank vrijwel constant (2022:66%-34%; 2021:64%-36%; 2020: 65%-35%). Voorheen (2014-2019) lag het percentage aanmeldingen vanuit het Jeugdparquet met 75 tot 82% opvallend hoger.

De aanmeldingen vanuit de **Jeugdrechtbank** (n=230) hadden in 2022 vooral betrekking op **leerprojecten** (47%) en **gemeenschapsdienst** (40%). Herstelbemiddeling en Hergo bleven met 7% en 6% de kleine broertjes onder de aanmeldingen. Net zoals in 2021 ontvingen we vanuit de Jeugdrechtbank geen aanmeldingen voor het Positief Project. Op basis van deze beperkte analyse lijkt in vergelijking met 2021 het verwijzingsbeleid vanuit de Jeugdrechtbank vrijwel onveranderd.

In de aanmeldingen vanuit het **Openbaar Ministerie** (n=450) werd vooral ingezet op **herstelbemiddeling** (93%, n=417). We stellen een steile val van het aantal aanmeldingen voor leerprojecten vanuit het OM vast. In 2021 had 18% (n=72) van hun aanmeldingen betrekking op leerprojecten, in 2022 nog slechts 6% (n=26). Het Positief Project bereikte ons vanuit het Jeugdparquet, net zoals in 2021, slechts mondjesmaat (2%).

Het **type jeugddelict** waarom een minderjarige op onze dienst terecht kwam, situeerde zich in 2022 in meer dan **83%** van de aangemelde dossiers in onderstaande **Top 5**:

1. **Diefstal** (*in alle nuances*) **32%**: hiermee wordt de sterk dalende tendens die we vorig jaar reeds opmerkten, bevestigd;
2. **Opzettelijke slagen en verwondingen** **22%**: ook hier merken we in vergelijking met 2021 een status quo;

3. **Drugsdealen, -bezit en/of -gebruik 13%:** de stijging ten opzichte van de vorige jaren (en het met 17% erg grote aandeel van vorig jaar) wordt ten dele bevestigd;
4. **Beschadigingen en Brandstichting 9%:** dit jeugddelict werd opvallend meer aangemeld dan in 2021 (+4,6%);
5. **Afpersing/bedreiging/stalking 8%:** de frequentie van aanmeldingen van deze feiten lijkt zich na de stijging van vorig jaar te stabiliseren.

Juridische kwalificatie (n=840) ¹	Percentage
Winkeldiefstal	32,38%
Diefstal dmv geweld of bedreiging	
Gewone diefstal*	
Gewone fiets-, bromfiets-, moto- of autodiefstal	
Diefstal dmv braak, inklimming of valse sleutel*	
Diefstal waarbij wapens werden vertoond of gebruikt	
Opzettelijke slagen en verwondingen	21,67%
Onopzettelijke slagen en verwondingen	
Wederzijdse slagen en verwondingen	
Slagen/weerspanning t.o.v. persoon openbare hoedanigheid	
Poging tot doodslag	12,50%
Drugs – verkoop	
Drugs – bezit / gebruik	
Beschadigingen	8,57%
Opzettelijke brandstichting	
Afpersing/steaming	8,10%
Bedreigingen	
Belaging/stalking	
Verboden wapendracht	4,40%
Valsheid in geschrifte – Informaticabedrog	
Oplichting – Misbruik van vertrouwen	
Aanranding van de eerbaarheid	2,50%
Verkrachting	
Zedenfeiten (andere)	
Andere**	9,88%

* inclusief 'poging tot...'

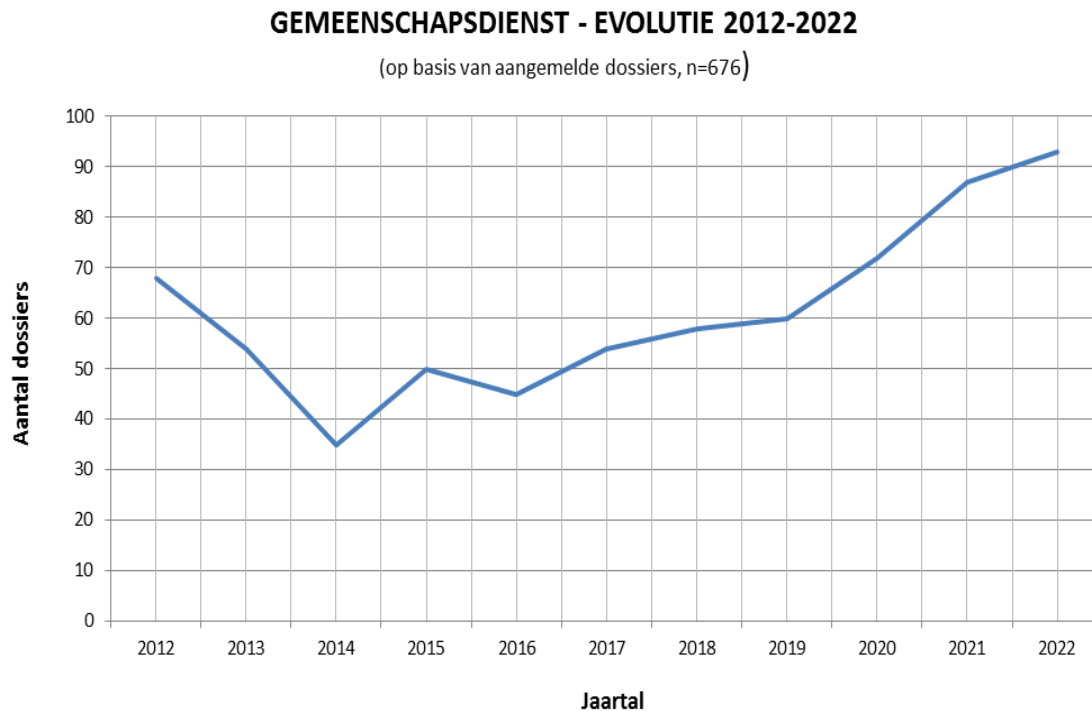
** 'inclusief 'inbreuken coronamaatregelen' (1), 'racisme' (1), 'witwassen'(2), 'onopzettelijke brandstichting' (1), 'graffiti' (2), 'onbekend', 'andere',...

In het kwaliteitsverslag 2021 gaven we reeds aan dat onze dienst ook actief betrokken was bij 2 nieuwe initiatieven in de Gemeenschapsinstellingen nl. het trajectoverleg binnen de **module Kort-verblijf** in GI De Kempen en het Hersteltraject in de **module Oriëntatie** van GI De Grubbe. Stricto sensu vallen beiden niet onder onze HCA-erkenningsvoorwaarden- en subsidiëringsnormen. Omdat we de meerwaarde van onze betrokkenheid op het traject van een minderjarige delictpleger zeer hoog inschatten én beide initiatieven in 2022 ook voor ons meer body kregen, wijden we hieraan een apart hoofdstukje aan (*infra, 1.1.7*).

¹ Het aantal vermelde jeugddelicten (840) ligt aanzienlijk hoger dan de dossierinstroom van 2022 (680 dossiers) omdat één aanmelding – vooral op het niveau van de Jeugdrechtbank – soms meerdere juridische kwalificaties bevat.

1.1.2 Gemeenschapsdienst

In **2022** werden **93 dossiers** (lees: jongeren) gemeenschapsdienst **aangemeld**. Dit is een **mini stijging** van 6 dossiers of **6%** ten opzichte van 2021 (n=87).

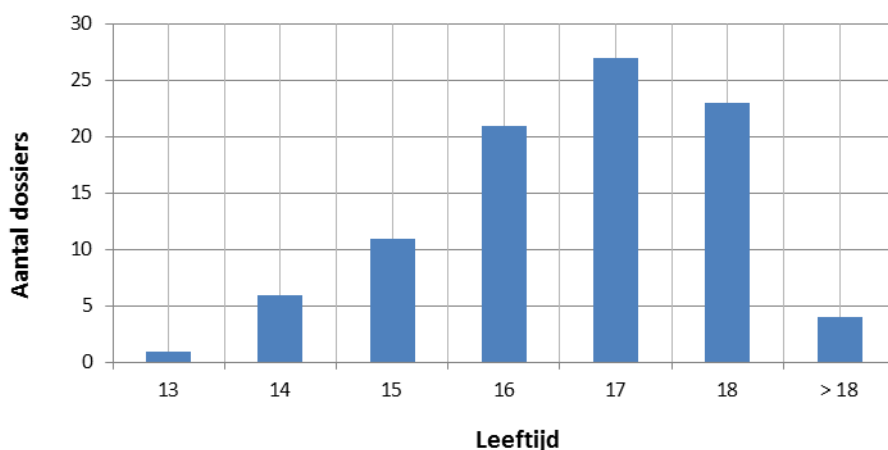
Tussen 2012 en 2022 bedraagt de **mediaan** 58 dossiers (en het gemiddelde 61). Voor het jaar 2022 komen wij hier **vlot boven** (+35). We merken de afgelopen 5 jaar een geleidelijke stijging op qua aanmeldingen (2018: 58; 2019: 60; 2020: 72; 2021: 87, 2022: 93). Wij hebben de indruk dat **verwijzers terug meer overtuigd** zijn van onze werkvorm. Wij zijn tevreden met deze evolutie en staan, samen met onze vaste pool werkplaatsen, nog steeds graag paraat!

Wij ontvingen **73** aanmeldingen bij **beschikking** (78%) en **20** bij **vonnis** (22%). Ook dit is geen opvallende verschuiving ten opzichte van vorige jaren.

We startten 2022 met 57 lopende dossiers uit 2021. In combinatie met de aangemelde dossiers bedroeg onze **totale caseload gemeenschapsdienst** dus **150 dossiers**. Eind 2022 droegen we, gelijkaardig met 2021, 58 lopende dossiers over naar 2023.

GEMEENSCHAPSDIENST - LEEFTIJD

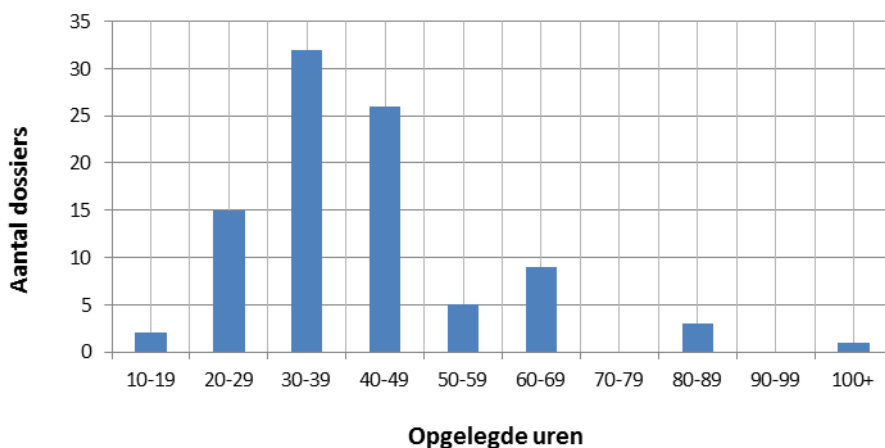
(op basis van aangemelde dossiers, n=93)

Qua leeftijdsgroep schuift de gemiddelde leeftijd met bijna 1 jaar op naar boven (2021: 15,9; 2022: 16,6). Het **gros** van de jongeren die worden aangemeld, bevindt zich binnen de categorie van **15- tot 18-jarigen**. Onze jongste snaak was 13 jaar. Vier jongeren waren ouder dan 18 jaar toen hen nog de kans werd geboden om zich herstellend en constructief te tonen naar onze samenleving via een gemeenschapdienst.

GEMEENSCHAPSDIENST - OPGELEGDE UREN

(op basis van aangemelde dossiers, n=93)

Wanneer we de **opgelegde uren** van 93 aanmeldingen optellen, komen we op **3521 uren** (2019: 1767 uren; 2020: 2611; 2021: 3108) gemeenschapdienst. In vergelijking met 2021 betreft dit een **stijging** van 413 uren. Deze stijging volgt uiteraard deels de toename van het aantal aanmeldingen.

Voor 2022 geldt:

- Het **minimum** aantal uren bedraagt **14** (1x), het **maximum** bedraagt **100 uren** (1x);
- De pakketten die het **meest** werden toebedeeld zijn **20** (13%), **30** (32%) **40** (22%) en **60 uren** (10%);

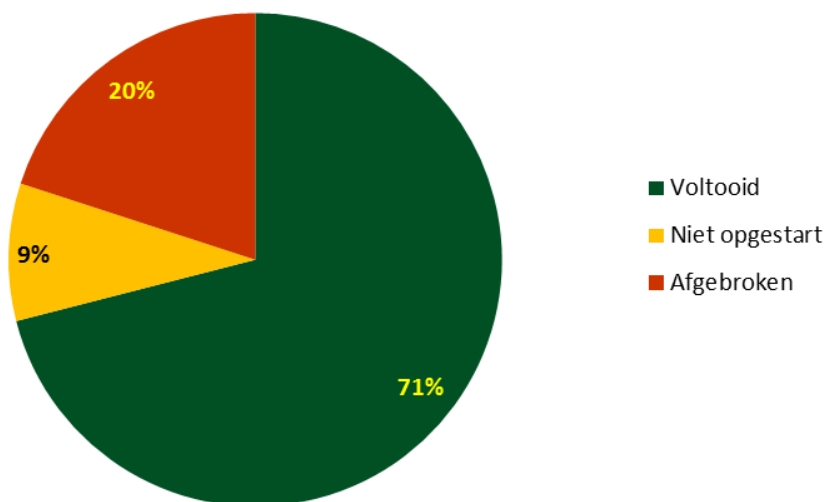

- Het **gemiddeld** aantal uren dat werd opgelegd in 2022 is **38 uren** (2020: 36; 2021: 36).

Het **Jeugddelinquentiedecreet** laat meerdere opties toe. Onze verwijzers maken hier dan ook graag en gericht gebruik van. Dit laat hen toe om meer op maat van elke jongere en/of situatie te werken.

GEMEENSCHAPSDIENST - EVALUATIE

(op basis van afgesloten dossiers, n=92)

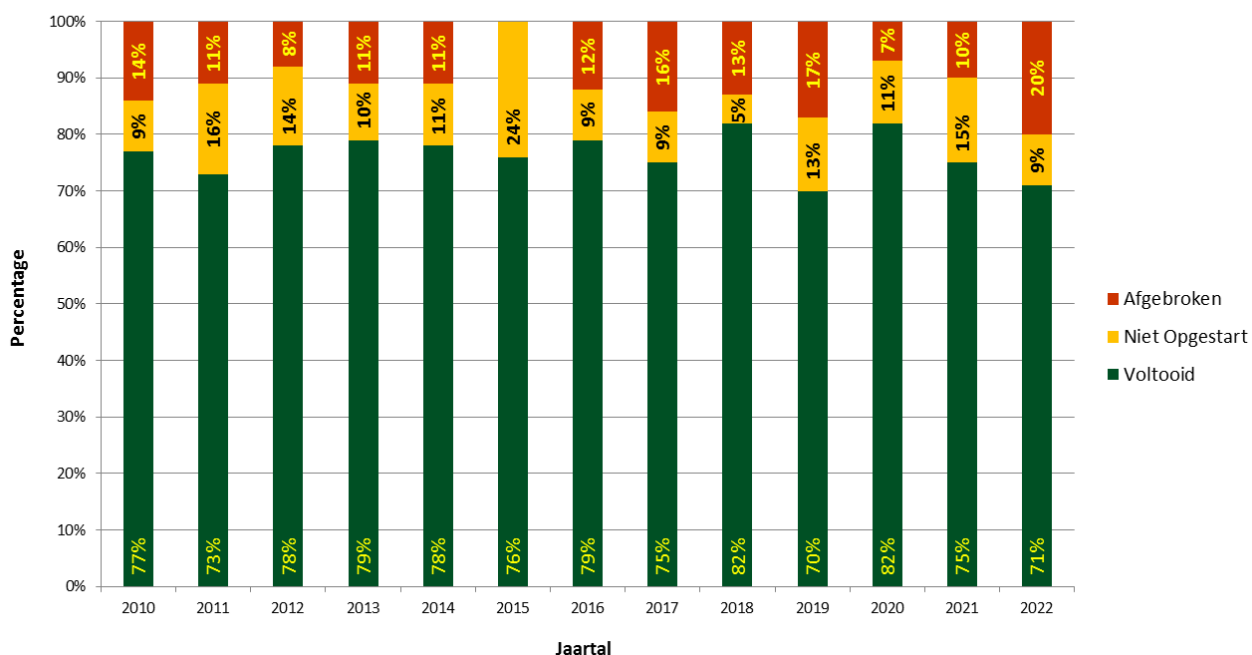

Met **92 afgesloten dossiers** (2020: 56, 2021: 92) leverde 2022 **volgende resultaten** af:

- **71%** (2020: 82%; 2021: 75%) van de jongeren **voerde** hun gemeenschapsdienst **volledig uit**;
- In **20%** (2020: 7%; 2021: 10%) van de cases werd het traject **voortijdig afgebroken** (= minimaal 1 uur gewerkt);
- Het aantal **niet-opgestarte** dossiers (0 uren gewerkt) lag in 2022 op **9%** (2020: 11%; 2021: 15%).

GEMEENSCHAPSDIENST - EVOLUTIE RESULTATEN

(op basis van aangemelde dossiers, n=878)

Na een beknopte analyse kwamen we tot het volgende: we streven binnen gemeenschapsdienst naar een percentage van 75% volledig doorlopen trajecten. 2022 halen wij deze ambitie niet. Vooral het **aantal afgebroken trajecten** is het afgelopen jaar **met 10% toegenomen**. Praktijkonderzoek leert ons dat er bij deze trajecten **meerdere clusterdossiers** schuilen. Hiermee bedoelen we dat éézelfde jongere, op korte tijd verschillende keren een gemeenschapsdienst opgelegd kreeg. Wanneer het parcours spijtig genoeg te moeizaam verloopt (bv. plots niet meer bereikbaar, onophoudelijk ernstige afwijkingen van de afspraken of persoonlijke moeilijkheden), bestaat de kans dat we, ondanks de vele inspanningen, in één klap meerdere dossiers voor één jongere afsluiten met de vraag aan de verwijzer om een nieuwe beslissing voor alle lopende opgelegde gemeenschapsdiensten te nemen.

Werkplaats ²	Aantal	Uren
ATLAS - Integratie en inburgering Antwerpen	2	65
Bibliotheek - Couwelaar	1	29
Bibliotheek - Permeke	2	41
CAW Antwerpen - Daginloop	1	39
CAW Antwerpen - De Biekorf	2	34
CAW Antwerpen - De Victor	2	88
City Pirates (Linkeroever)	1	19
City Pirates (Merksem)	2	46
Containerpark Berchem	1	2
Containerpark Borgerhout	3	73,5
Containerpark Deurne	1	5
Containerpark Hoboken	1	23
Containerpark Kiel	2	78
Containerpark Linkeroever	3	96
Containerpark Luchtbal	1	24
Containerpark Wilrijk	1	49
COSTA - Cultureel Ontmoetingscentrum Sint-Andries	1	21,5
Dienstencentrum Bosuil	1	19
Dienstencentrum Cadix	3	97
Dienstencentrum Huize Berchem	1	5
Dienstencentrum Kronenburg	2	2
Dienstencentrum Portugesenhof	1	39
Dienstencentrum Van Schoonbeke	1	27
Districtshuis Antwerpen	2	31
Kinderboerderij	4	141
Rising You	1	29
Speelhuis Elief	1	19
Sportpret VZW	1	49
WZC De Pelikaan (animatie)	1	5
WZC De Pelikaan (keuken)	5	147

² De stad Antwerpen herbekijkt haar personeelsbeleid binnen het bedrijf sport en cultuur. Wij hopen uiteraard dat onze samenwerking met deze waardevolle werkplaatsen hierdoor niet permanent strandt.

WZC De Pelikaan (klusjesdienst)	5	112
WZC De Tol (keuken)	1	11
WZC Europasquare (animatie)	2	47
WZC Gitschotelhof (keuken)	2	68
WZC Lozanahof (keuken)	6	106
WZC Lozanahof (klusjesdienst)	2	68
WZC Melgeshof (keuken)	3	177
WZC Sint Maria (animatie)	1	39
WZC Sint Maria (logistiek)	2	40,5
WZC Sint-Bartholomeus (keuken)	2	42
WZC Sint-Bartholomeus (klusjesdienst)	1	16
WZC Sint-Maria (keuken)	7	138,5
WZC Vinck - Heymans (keuken)	1	29
WZC Vinck - Heymans (animatie)	2	38,5
Andere	3	67,5
TOTAAL	91	2343

Wanneer we het overzicht van gebruikte werkplaatsen bekijken, stellen we vast dat we beroep deden op **45 verschillende werkplaatsen** over heel Antwerpen. Het aantal werkplaatsen dat gebruikt werd, is met 15 gestegen. Hieruit kunnen we afleiden dat de impact van de pandemie geleidelijk aan afneemt en dat de werkplaatsen hun deur weer kunnen open zetten voor onze jongeren. De schaarste aan werkplekken tijdens de pandemie noopte tot een zoektocht naar alternatieven. We hebben er in 2022 enkele leuke, nieuwe en leerzame werkplaatsen bij. We missen we echter nog steeds onze werkplaatsen uit het bedrijf sport en cultuur van de stad Antwerpen¹.

De 92 afgesloten dossiers waren samen goed voor **3407 opgelegde uren** (2021: 3381 uren). Elke jongere volgt per traject één uur voorbereidende **vorming**. Tezamen hebben zij **2343 uren effectief gewerkt** (2021: 2485) op een werkplaats. Deze informatie illustreert dat **69%** (2020: 87%, 2021: 73%) van de opgelegde uren herstel naar de samenleving **daadwerkelijk gepresteerd** werd.

De doorlooptijden en wachttijden waren in 2020 en 2021 ten gevolge van de pandemie fel toegenomen. De **doorlooptijden** (tijd verstreken tussen het ontvangen van de aanmelding en het afsluiten van het dossier op onze dienst) zijn in 2022 **gedaald**, maar niet zo fel als we gehoopt hadden. Bij **minder dan 30** opgelegde uren bedroeg de mediaan qua **doorlooptijd 7,5 maanden** (+ 0,5 maand). **Vanaf 30** opgelegde uren was de mediaan **7,4 maanden** (- 1,5 maand). Merkwaardig genoeg vallen beide doorlooptijden samen. Iets om nog nader te bekijken.

Een mogelijk ongewenst bijeffect van een stevige doorlooptijd is dat de wachttijd (tijd verstreken tussen het ontvangen van de aanmelding en het eerste contact met de minderjarige op onze dienst) toeneemt. Zoals vermeld in ons vorige kwaliteitsverslag hebben we sinds eind 2021 onze **wachttijden** een pak ingekort. Veelal werden trajecten in 2022 **binnen de 3 maanden opgestart**. Hier zijn we tevreden mee!

Onze **ambities** voor **2023** blijven dezelfde:

- **wacht- en doorlooptijd** zo **kort** mogelijk houden;
- het streefpercentage van **75%** halen;
- ervoor zorgen dat boven alles de inhoudelijke **kwaliteit** van onze **begeleidingen** onveranderd **primeert**.

Achter deze cijfers gaan **vele verhalen**, jongeren, gezinnen, vrijwilligers, begeleiders schuil. Graag enkele **illustraties** om dit alles concreet te maken:

Gemeenschapsdienst is meer dan enkel een symbolisch herstel naar de samenleving

I. kwam op 06/03/2023, samen met zijn moeder op eindgesprek. We overliepen de evaluatie en het eindverslag. I. vertelde dat hij positief terugkijkt op de gemeenschapsdienst: Het traject heeft hem geholpen om terug een ritme te vinden in zijn dagen en ook om zich in te zetten voor wat hij belangrijk vindt. I. vertelde met trots dat hij opnieuw elke dag naar school gaat en dagelijks gaat sporten.

Hoe een werkplek of de samenleving een symbolisch herstel ervaart

De werkplaats heeft F. leren kennen als iemand die beleefd, enthousiast en nieuwsgierig is. "Werken op de kinderboerderij was uit zijn comfortzone, maar hij heeft op deze 3 dagen meer verzet en bereikt dan bepaalde stagiaires die er al veel langer werken", dixit de werkbegeleider. "Hij was een echte meerwaarde voor het team." Wat een mooi compliment!

Elke werkplek heeft zo haar eigen impact op onze jongeren

A. heeft ook aan zijn collega's meegedeeld dat hij schrik heeft van grotere dieren. Toch hebben ze hier niets van gemerkt. Hij heeft echt kennis kunnen maken met de dieren en heeft hierbij ook zijn angst overwonnen. Tijdens ons laatste bezoek op de kinderboerderij zien we een vrolijke A. die met een pony aan de hand, samen met zijn collega's, komt aanwandelen. Een mooier beeld om de overwonnen angst aan te geven, bestaat er niet...

Qua keuze werkplaats krijgen onze jongeren inspraak

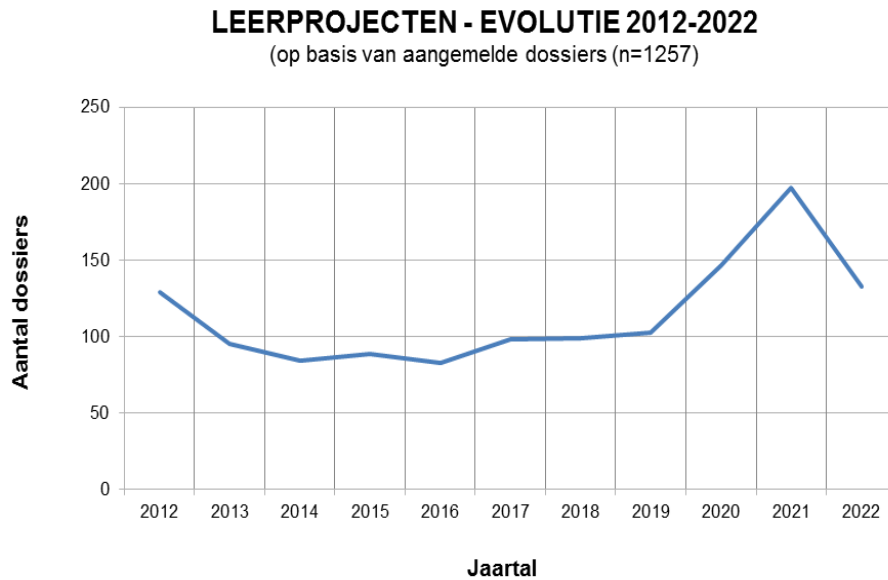
Bij het overlopen van de werkplaatsen kiest T. voor de kinderboerderij, een crèche of animatie. Hij wil liefst iets met kinderen doen. Zijn broer raadt hem aan om iets makkelijk te kiezen, maar T. merkt heel terecht op dat hij iets wil doen dat hij graag doet zodat hij het vol kan houden. T. zegt op een gegeven moment al lachend dat hij er zin in heeft. Mooi om te zien!

Maak kennis met één van onze jongeren achter onze cijfers

Zij heeft vanalles mogen doen en is ook even met de klusjesman mee gegaan. Dit is normaal niet het 'standaard' takenpakket van een keuken, maar het typeert S. dat zij dat allemaal prima vond en gewoon graag wil helpen waar nodig. Wanneer de evaluatie is afgerond mag S. naar huis gaan. Zij moest maar 2 uurtjes meer werken. Zij besliste echter om een uur langer te blijven om nog te helpen met de afwas. Dit siert haar enorm."

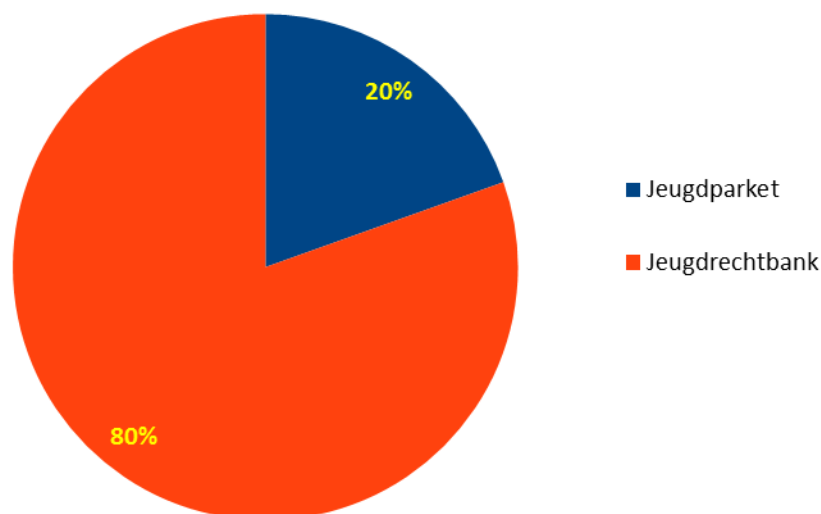
1.1.3 Leerprojecten

In 2022 werden **133 leerprojecten** naar ons doorgestuurd (2021: 197). Dit betekent een **daling** met 64 leerprojecten of **32% op jaarbasis**. Dit gaat in tegen de trend van de afgelopen jaren waarbij het aantal leerprojecten op ADAM gestaag steeg.

Op 133 leerprojecten is **20%** (n=26) opgelegd als voorwaarde vanuit het **Jeugdparket** en **80%** (n=107) als maatregel of sanctie vanuit de **Jeugdrechtbank**. In 2021 bedroeg de verhouding 37% respectievelijk 63%, wat een aanzienlijke verschuiving met 17% is.

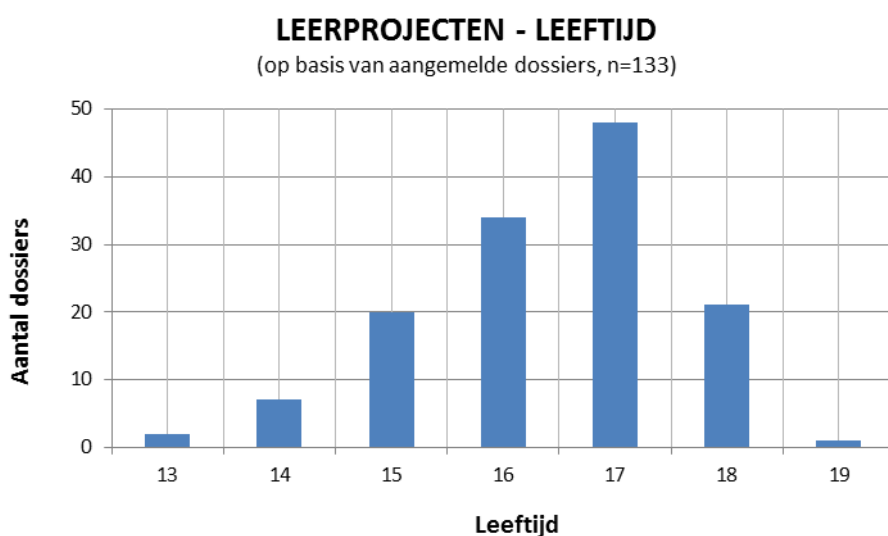
LEERPROJECTEN - VERWIJZER
(op basis van aangemelde dossiers, n=133)

Ten opzichte van 2021 is het aantal **parketdossiers** sterk gedaald: van 72 naar 26. Dit is een **daling** van maar liefst **64%**. Wat betreft de **rechtbankdossiers** stellen we ook een (kleinere) **daling** vast: van 125 naar 107, ofwel **-9%**. Bij de jeugdrechters leken vooral de leerprojecten met een langere looptijd dan 30 uren, met een daling van 33 aanmeldingen in 2021 naar 12 in 2022, minder populair (-64%).

Het is moeilijk om één allesomvattende verklaring te vinden voor deze opvallende cijfers. De **wachttijden** bij onze leerprojecten zijn de afgelopen twee jaren **zeer hoog opgelopen**, en dit door een cocktail aan factoren: een nieuw decreet met deels nieuwe pakketten om uit te werken, de coronapandemie en de impact daarvan op de afhandeling van groepstrajecten, het vertrek van zowel nieuwe als ervaren medewerkers, het in moeilijke omstandigheden inwerken van nieuwe medewerkers, de - ondanks pandemie - aanhoudende instroom aan dossiers, het nieuwe leerproject specifiek in het leven geroepen om te reageren op het niet-naleven van de corona-maatregelen,... Mogelijks hebben de lange wachttijden onze **verwijzers ontmoedigd**, waarvoor we begrip hebben.

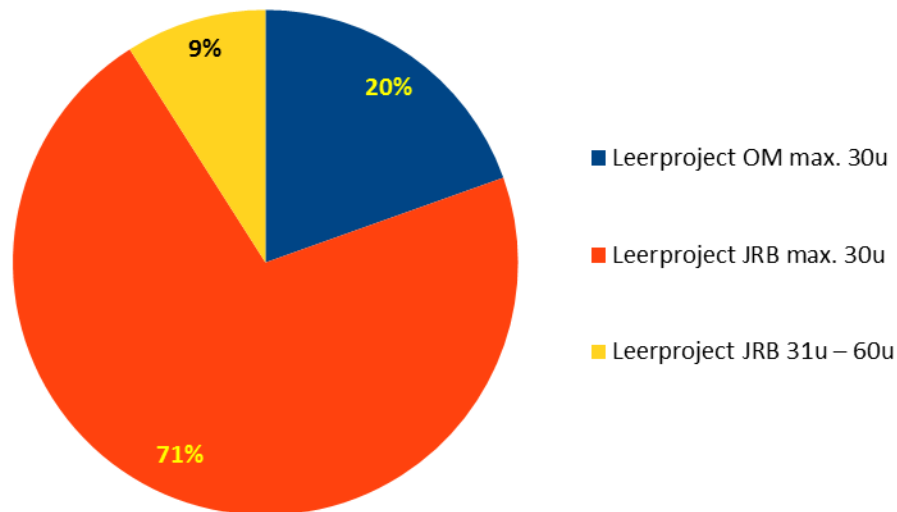
De combinatie van de uit vroegere (corona)jaren overgedragen dossiers (n=211) en de nieuwe instroom (n=133) maakte dat de **caseload** van onze begeleiders van **leerprojecten** in 2022 maar liefst **344 dossiers** bedroeg.

De **gemiddelde leeftijd** van de minderjarigen die werden aangemeld voor een leerproject bedroeg **16;4 jaar** (2019: 15;7 - 2020: 15;8 – 2021: 16,1). Dit is een lichte stijging ten opzichte van het vorige werkjaar. Het gros van de jongeren bij de leerprojecten bevindt zich in de categorie 15- tot 18-jarigen (mediaan = 17 jaar). De jongste telgen waren 13, de oudste was 19.

LEERPROJECTEN - VERWIJZER & UREN LEERPROJECT

(op basis van aangemelde dossiers, n=133)

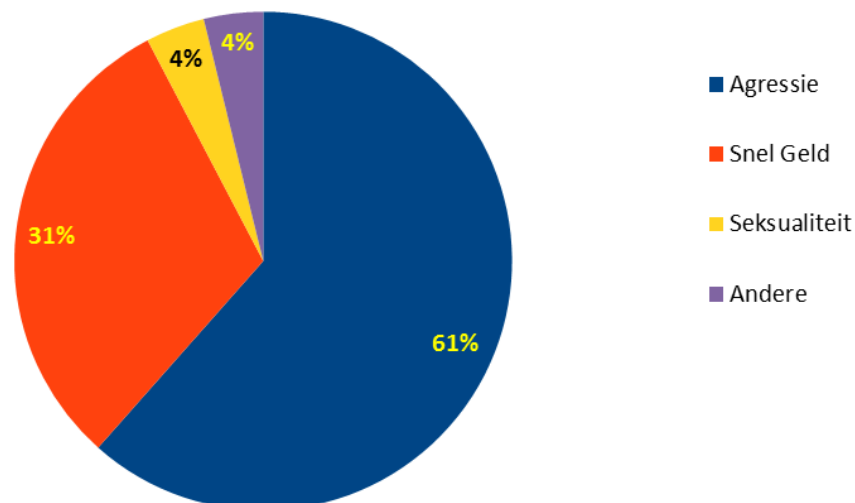

Wanneer we het **aantal opgelegde uren** dat werd aangemeld in 2022 bestuderen, onderscheiden we 4 opties of groepen in functie van verwijzer en duur:

- Een aanmelding **tot 30 uren** op het niveau van de **Jeugdrechtbank** kwam met **71%** (n=95) het **meeste** voor;
- Langdurige leerprojecten tot 60 uren werden beduidend minder opgelegd (9%, n=12);
- De mogelijkheid om ook leerprojecten van meer dan 60 uren op te leggen werd door de jeugdrechters uit Antwerpen niet benut;
- Het jeugdparquet maakte het voorbije jaar opvallend weinig gebruik van de mogelijkheid om leerprojecten aan te bieden (20%, n=26).

LEERPROJECTEN - TYPE - Openbaar Ministerie

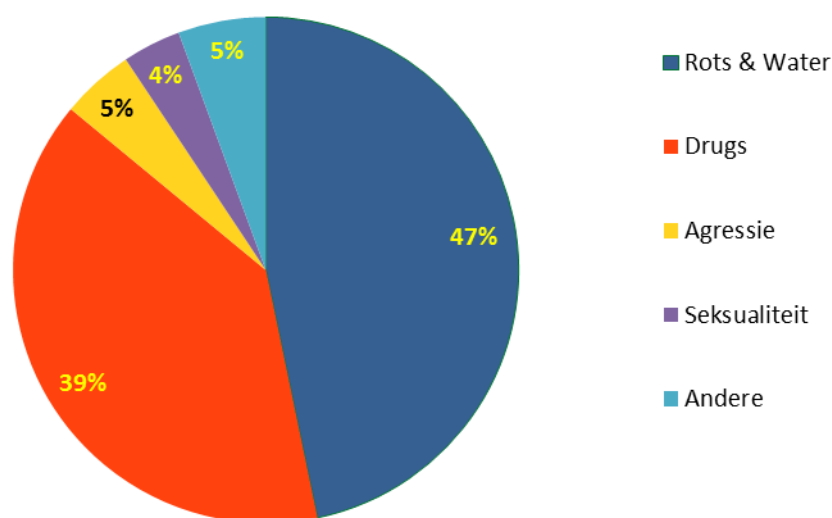
(op basis van aangemelde dossiers, n=26)

Als we kijken naar de thema's die door onze verwijzers in 2022 werden opgelegd maken we graag een onderscheid tussen het niveau van het Jeugdparket en de Jeugdrechtbank. Zoals reeds vermeld, meldde het **Openbaar Ministerie** relatief weinig leerprojecten aan en beperkten deze zich hoofdzakelijk (92%) tot de thema's 'agressie' en 'snel geld'. Inbreuken op de corona-maatregelen en druggerelateerde feiten waren in 2022 voor het OM geen redenen om jongeren op onze dienst aan te melden voor een leerproject.

LEERPROJECTEN - TYPE - Jeugdrechtbank

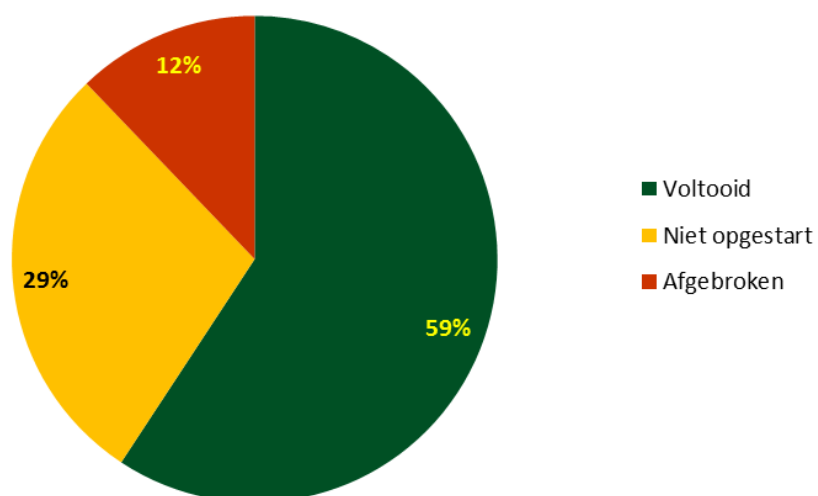
(op basis van aangemelde dossiers, n=107)

Vanuit de **Jeugdrechtbank** werden vooral (92%) gebruik gemaakt van onze leerprojecten 'Rots & Water' en 'Drugs'. Andere thema's die werden aangeboden zijn o.a. 'agressie' (5%, n=5) en 'seksueel grensoverschrijdend gedrag' (4%, n=4).

LEERPROJECTEN - EVALUATIE

(op basis van afgesloten dossiers, n=189)

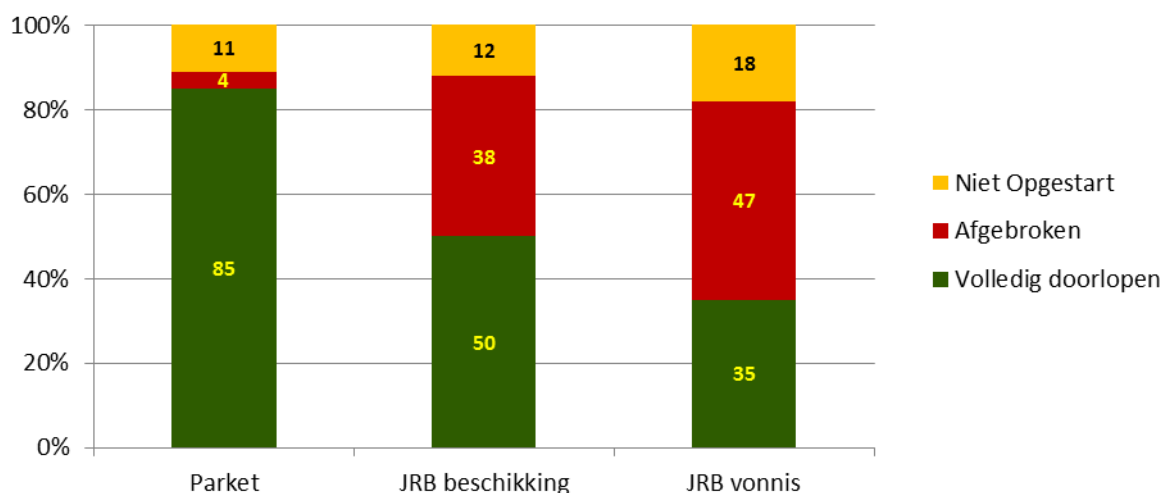

In 2022 hebben wij – over de verschillende verwijzers en gerechtelijke fasen heen - **189 leerprojecten afgesloten**. Dit zijn er **beduidend meer** dan voorgaande jaren (2019: 94; 2020: 96; 2021: 111). We hebben er met andere woorden een lap op gegeven. Dit was ook wel nodig gezien de doorloop- en wachttijden die erg hoog opliepen. De keerzijde is wel dat het afgelopen jaar slechts **112 trajecten** werden **voltooid** (lees: volledig doorlopen), goed voor **59%** van het totaal aantal afgesloten dossiers (2019: 68%; 2020: 68%; 2021: 75%). **54 trajecten** (= 29%), werden **afgebroken** en **23 dossiers** (= 12%) kenden **geen opstart**, wat een pak meer is dan vorig jaar.

Ingezoomd op het aantal **afgebroken trajecten** stellen wij vast dat **58%** (n=32) afgebroken werd omdat de jongere de gemaakte **afspraken** niet respecteerde of nakwam, of omdat de jongere té moeilijk gedrag stelde. In **35%** (n=19) van de situaties kwam er een **wijziging in de beslissing**.

Voor de **niet-opgestarte trajecten** geldt dat in **43%** van de situaties wij **geen contact** kregen met de **verdachte** en in **39%** er sprake was van een **gewijzigde beslissing**.

LEERPROJECTEN - EVALUATIE per gerechtelijke fase

Als we de **slaagpercentages per gerechtelijke** fase bekijken, stellen we vast dat naarmate de minderjarige verder in het gerechtelijk systeem verzeild is geraakt, de kans om een opgelegd traject volledig te doorlopen in 2022 **beduidend afnam**. We zijn zeer tevreden met het slaagpercentage van 85% op het niveau van het Openbaar Ministerie. Op Jeugdrechtbankniveau mikken we graag op een slaagkans van 65% of meer. Daar is er dus duidelijk nog werk aan de winkel.

In 2022 kampten we met een **zeer grote achterstand**. Omwille van een uiterst vervelende combinatie van factoren (wachtlIJst opgebouwd tijdens corona-pandemie, uitval personeel, moeizame aanvulling/vervanging medewerkers, inwerking nieuwe/relatief onervaren medewerkers,...) zijn onze doorloop- en wachttijden in 2022 ondanks verwoede pogingen niet zo fel afgenomen als gewenst. **Eind 2022** werden er nieuwe krachten aangeworven en kwam een **ernstige beweging** op gang om zowel wachttijd als doorlooptijd

drastisch te verbeteren (lees: doen dalen): extra groepen gepland, freelancer ingeschakeld, kansbeleid strakker toegepast,...

Ter afronding, deze cijfers indachtig, komen we tot de volgende grote **doelstellingen voor 2023**:

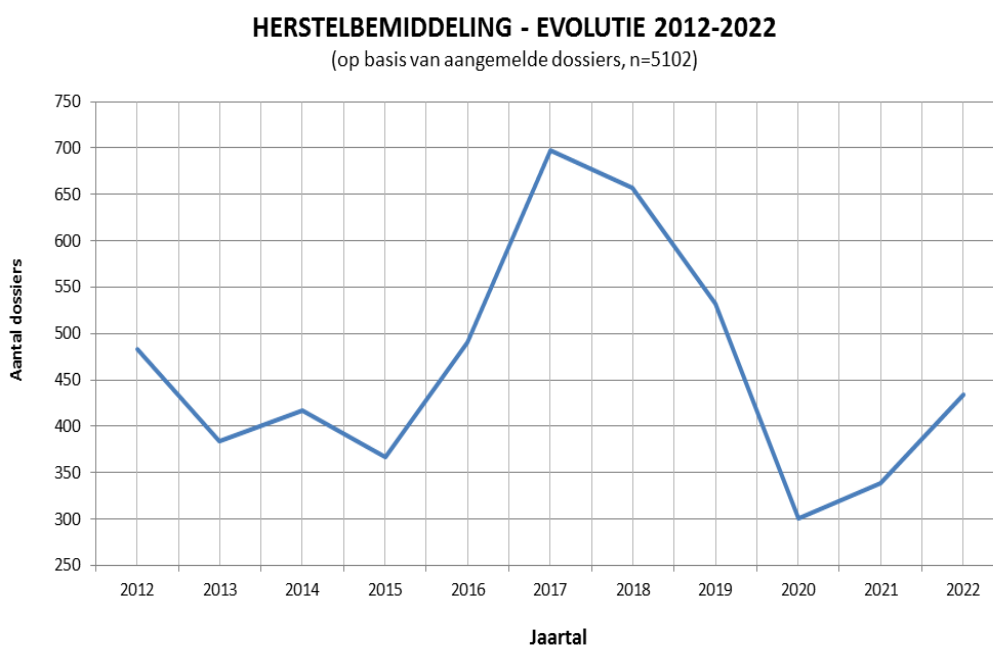
- Het wegwerken van de lange wachttijden;
- Het inkorten van de doorlooptijden;
- De verdere opleiding van onze nieuwe krachten;
- Het inzetten op de Rots & Water-trainingen;
- Het uitwerken van een leerpakket dat zich richt op het verhandelen van verdovende middelen.

Feedback van jongeren na het doorlopen van een leerproject

- *Tijdens de vorming werd een minderjarige er toe aangezet om na te denken over bepaalde thema's en keuzes die hij maakte. In de gemeenschapsinstelling deed hij dit ook, maar dan dacht hij voornamelijk aan de gevolgen voor zichzelf en werd er verder weinig inhoudelijk met hem gewerkt. En dat vond hij tijdverspilling.*
- *Na het invullen van het 3 kolommen model, stelde de jongere verrassend vast dat vele van zijn (eigen) doelen eigenlijk al goed liepen op dat moment. Toen hij dit neergeschreven voor zich zag, besepte hij dit, wat hem bijzonder trots op zichzelf maakte.*

1.1.4 Herstelbemiddeling

In 2022 werden er **434 dossiers** herstelbemiddeling **aangemeld**. Dit betekent dat we voor het tweede jaar op rij stijgen én dat deze stijging verhoudingsgewijs is verdubbeld (2021: 11%, 2022: 22%).

Wanneer we kijken naar de afgelopen tien jaren (2012-2022: gemiddeld 463 dossiers/jaar), stemt het ons tevreden dat we – na twee eerder magere jaren - opnieuw het gemiddelde benaderen. De **stijgende trend** zet zich dus door. Of ‘onze’ minderjarige verdachten zich vaker schuldig maakten aan strafbare feiten zullen we misschien nooit met zekerheid kunnen zeggen, wel staat vast dat corona ook in 2022 verder aan kracht lijkt te hebben ingeboet én dat het personeelsbestand van onze voornaamste verwijzer, het Openbaar Ministerie, met enkele parketcriminologen werd uitgebreid.

Met dank aan Binc³ kunnen we ook meer vertellen over de leeftijd én het statuut van onze **slachtoffers** (n=322). Van degenen die in 2022 op onze dienst werden aangemeld, was maar liefst **51% minderjarig** op het moment van de feiten. In **61%** van de gevallen ging het om een **natuurlijk persoon** (vs. rechtspersoon: 39%).

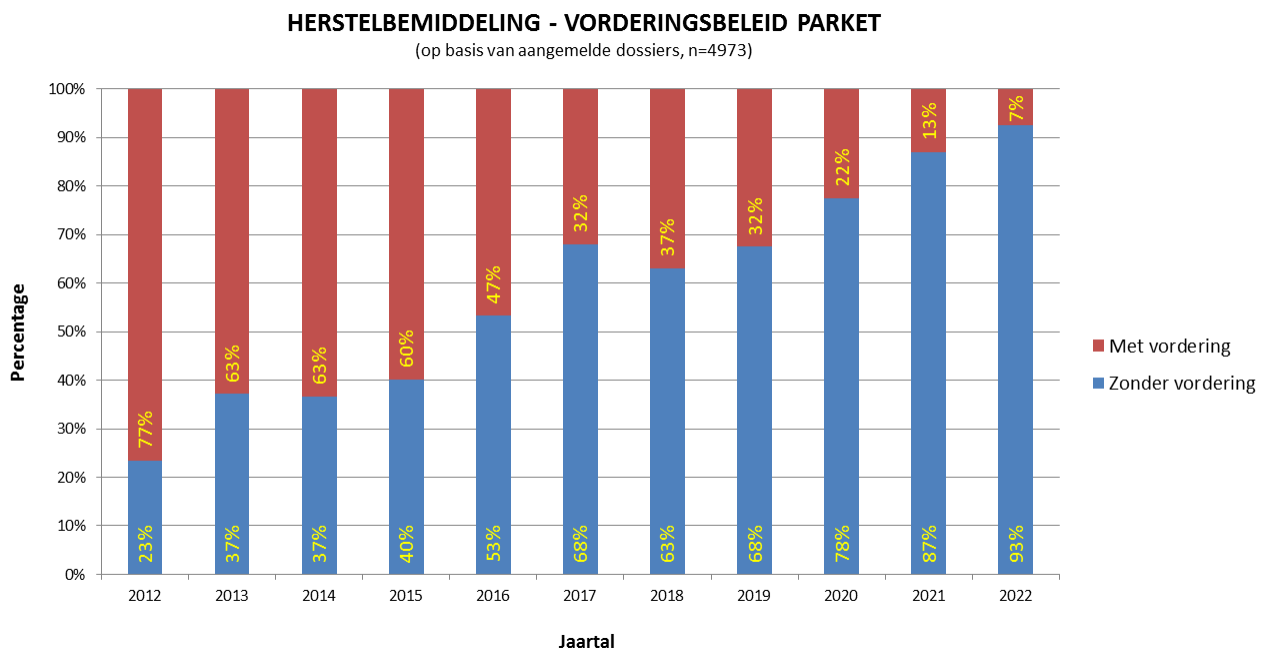
Wanneer we de uit 2021 meegenomen lopende dossiers (n=116) mee in rekening nemen, zorgde dit in 2022 voor een effectieve **caseload** van **550 dossiers**. Rekening houdende met het personeelsbestand, kunnen we stellen dat een bemiddelaar in meer dan 100 dossiers zijn/haar expertise heeft ingezet.

---

³ Binc is het uniforme registratiesysteem voor de private voorzieningen in de Jeugdhulp (Opgroeien) en staat voor Begeleiding in Cijfers.

Daarenboven zijn we er opnieuw in geslaagd de gemiddelde **doorlooptijd**⁴ te laten **dalen**, dit keer met **10 dagen** (2020: 165 dagen; 2021: 148 dagen; 2022: 138 dagen). Het feit dat we al jarenlang over een stabiele en ervaren bemiddelingsploeg beschikken, draagt ongetwijfeld bij tot onze steeds efficiënter wordende dienstverlening.

Ook in 2022 blijft het Antwerpse **jeugdparquet** de hofleverancier van herstelbemiddelingen (2021: 97%, 2022: 96%). Wanneer we hun vorderingsbeleid van naderbij bekijken, hoeft dit niet te verbazen.

Zoals u kan afleiden uit bovenstaande grafiek, besloten ze in slechts 31 dossiers om – naast het voorstel van herstelbemiddeling – een **vordering** in te stellen. In vergelijking met 2021 betekent dit een daling met nog eens 6 procent (2021: 13%; 2022: 7%), deze **dalende trend** zet zich dus door. De uitgebreide afhandelingsmogelijkheden van het parket⁵ maar ook de intentie van de wetgever (Decreet betreffende het Jeugddelinquentierecht)⁶ om de jeugdrechtbanken (verder) te ontlasten, zien we weerspiegeld in onze praktijk.

De **jeugdrechtbank** was goed voor 17 aanmeldingen, iets meer dan het jaar voordien (2021: 9). Desalniettemin stotten we ook in 2022 op beschikkingen of vonnissen waarbij er geen herstelbemidde-

⁴ Gemiddelde doorlooptijd = tijdsduur in dagen tussen datum van aanmelding tot datum van eindverslag.

⁵ Bijvoorbeeld een leerproject van ten hoogste dertig uur: dit werd in 20 dossiers in combinatie met een herstelbemiddeling aangemeld

⁶ <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1031620&geannoteerd=true>

ling of Hergo werd voorgesteld terwijl er wel aan de wettelijke voorwaarden voldaan lijkt te zijn⁷. Wanneer we dan vaststellen dat het parket in deze dossiers evenmin het aanbod tot herstelbemiddeling heeft gedaan, kunnen we spreken van gemiste kansen. Deze mogelijke opportuniteiten worden geïnventariseerd en tijdens de jaarlijkse evaluatiemomenten voorgelegd aan de aanwezige jeugdrechters. Door onze bemiddelingspraktijk *in the picture* te blijven zetten, hopen we meer verdachten de kans te geven om hun verantwoordelijkheid naar de slachtoffers toe op te nemen én zo ook het risico op benadeelden die (mogelijks) in de kou blijven staan, te verkleinen.

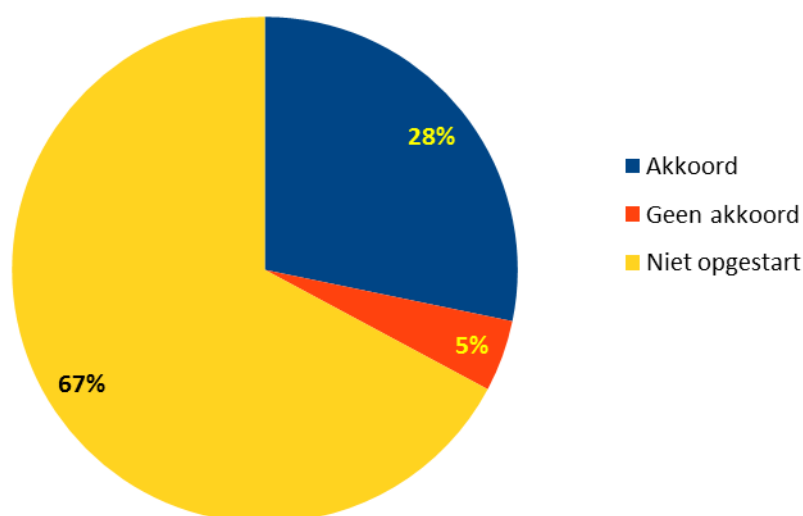
Om een beter beeld te krijgen waarover en waarin we zoal bemiddelen, kan onderstaand ‘klassement’ van **juridische kwalificaties** anno 2022 helpen:

1. **Diefstal** (in al zijn hoedanigheden): **41%**
2. **Opzettelijk slagen en verwondingen** (al dan niet wederzijds of t.o.v. persoon met een openbare hoedanigheid): **28%**
3. Beschadigingen of opzettelijke brandstichting: 14%
4. Afpersing, bedreiging of belaging/stalking: 6%
5. Zedenfeiten (aanranding van de eerbaarheid, verkrachting & andere): 2%
6. Andere (o.a. verboden wapendracht, valsheid in geschrifte, informaticabedrog, oplichting en misbruik van vertrouwen: 10%

In vergelijking met 2021 zien we een (verdere) daling van het aantal diefstallen (2021: 52%) en een stijging van het aantal beschadigingen (2021: 7%).

HERSTELBEMIDDELING - EVALUATIE PROCES

(op basis van afgesloten interacties, n=460)

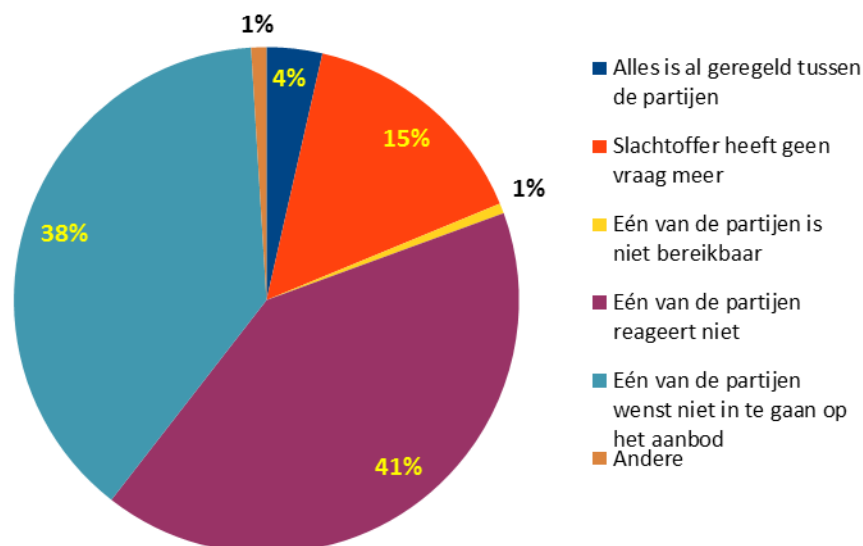
⁷ <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1031620&geannoteerd=true#H1093200>

In 2022 werden in totaal **460 interacties afgesloten**, in **309** daarvan geraakte de bemiddeling **niet opgestart**. Concreet wil dit zeggen dat, door toedoen van minstens één van de rechtstreeks betrokken partijen (*lees: minderjarige verdachte en/of slachtoffer*) **67%** van de interacties niet resulteert in een effectieve bemiddeling (*infra*). Dit percentage ligt opvallend **hoger** dan de drie voorgaande jaren (2019: 58%; 2020: 54%; 2021: 57%).

Het hoeft geen betoog dat we dit graag anders hadden gezien, tegelijkertijd beseffen we dat onze invloed hierop zeer gering is. Het vrijwillige karakter van deze werkvorm maakt dat de rechtstreeks **betrokken partijen** steevast zelf de **sleutel** in handen hebben. Het enige waar wij rechtstreeks invloed op kunnen uitoefenen, is het maximaal informeren en sensibiliseren van onze doelgroep en stakeholders. Het is dus niet voor niets dat dit voor ons al jarenlang een prioriteit is, in 2022 heeft dit bijvoorbeeld geresulteerd in een **nieuwe folder** voor zowel verdachten als slachtoffers.

Tegelijkertijd zijn we in de **opgestarte interacties** (n=151) **trots** op het **hoogste slaagpercentage** van de afgelopen vijf jaren (2018: 81%, 2019: 82%, 2020: 85%, 2021: 79%, **2022: 86%**). In deze interacties bereikten we maar liefst **130 akkoorden**. Zou ook hier de stabiliteit en vele jaren ervaring binnen onze bemiddelingsploeg toe bijdragen...

HERSTELBEMIDDELING - EVALUATIE - reden niet opgestarte dossiers
(op basis van afgesloten interacties, n=309)

De **redenen** dat 309 interacties **geen opstart** kenden zijn, zoals u kan afleiden uit bovenstaand cirkeldiagram, uiteenlopend:

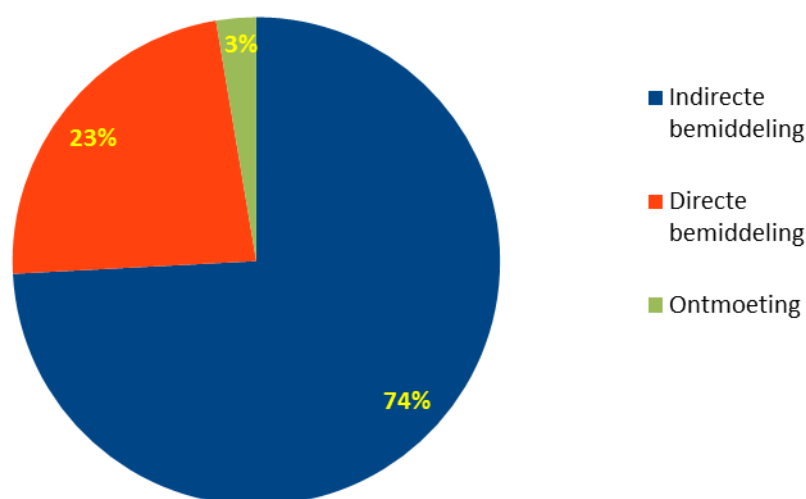
- In analogie met voorgaande jaren, zien we als voornaamste reden het **niet reageren van minstens één van de partijen (41%)**. Het zijn nog steeds **voornamelijk slachtoffers** die niet reageren (20% = verdachte vs. 30% = slachtoffer).

- Een tweede (voornamelijk) reden is wanneer partijen aangeven **geen herstelbemiddeling** te **wensen (38%)**. Ook hierin spelen de slachtoffers een (bijna even) doorslaggevende rol (*20% = verdachte vs. 29% = slachtoffer*)
- Op de (naar jaarlijkse traditie) derde plek gaat het om interacties waarin beide partijen bevestigen dat **alles reeds onderling** werd geregeld of waarin het **slachtoffer** expliciet aangeeft **geen verdere vraag of verwachtingen** meer te hebben (**19%**).
- Hetgeen overblijft is verwaarloosbaar (**1%**). Het gaat dan om partijen die niet bereikt werden, dossiers die werden afgesloten of een administratieve fout.

De 151 interacties die **wél** een **opstart** kenden, lieten zich als volgt **kenmerken**:

HERSTELBEMIDDELING - WIJZE AKKOORD

(op basis van afgesloten opgestarte interacties, n=151)

Wat meteen opvalt en waar we alleen maar verheugd om kunnen zijn: vergeleken met het jaar voordien zien we meer dan een **stevige stijging (+10%)** van het aantal **directe bemiddelingen** (2021: 16%, 2022: 26%). Dit komt neer op 39 interacties waarbij zowel verdachte als slachtoffer ervoor kozen om **rechtstreeks met elkaar in gesprek** te gaan, in vier gevallen ging het louter om een **ontmoeting**. In onze ervaring leidt een directe communicatie tussen de rechtstreeks betrokken partijen tot een verlaging van het risico op ruis in de communicatie en een verhoging van haar intrinsieke kracht.

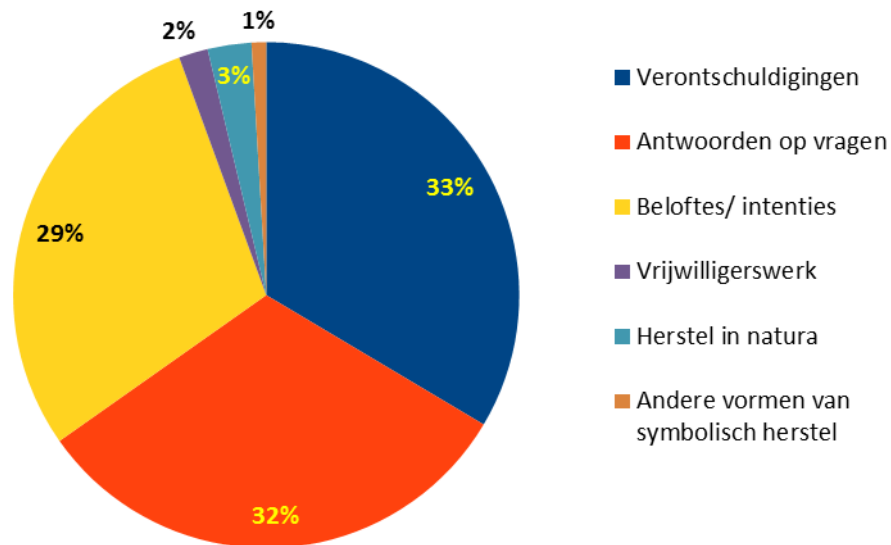
Logischerwijs is er een significante **daling** van het aantal bemiddelingen waarbij de communicatie **indirect** verliep (2021: 84%, 2022: 74%). Dit hoeft allesbehalve een probleem te zijn, als bemiddelaars zijn we namelijk getraind om deze pendelfunctie op een betrouwbare wijze te vervullen. Bovendien kan een indirecte bemiddeling eveneens leiden tot een degelijk proces waaruit mooie resultaten voortvloeien.

Reactie verdachte na bemiddelingsproces

Ik ben enorm dankbaar dat wij de kans hebben gekregen om via Herstelbemiddeling een hoofdstuk te kunnen afsluiten. Sinds ons eerste gesprek was de bemiddelaar begripvol en legde ze alles duidelijk uit, zonder oordeel. Ik heb enorm veel respect voor het werk dat ADAM voor ons gedaan heeft. De communicatie verliep altijd vlot en er was altijd een luisterend oor. Bedankt voor alle tijd en energie die jullie in ons hebben gestoken. Het was een zeer fijne ervaring.

HERSTELBEMIDDELING - WIJZE niet-financieel HERSTEL

(op basis van afgesloten akkoorden, n=130)

Zoals reeds vermeld, leidde **86%** van de opgestarte bemiddelingen tot een **akkoord**. Deze 130 akkoorden behelsden **322 vormen** van **niet-financieel herstel**. Bovenstaande cirkeldiagram geeft een overzicht van deze verschillende vormen, evenals hun respectievelijk aandeel.

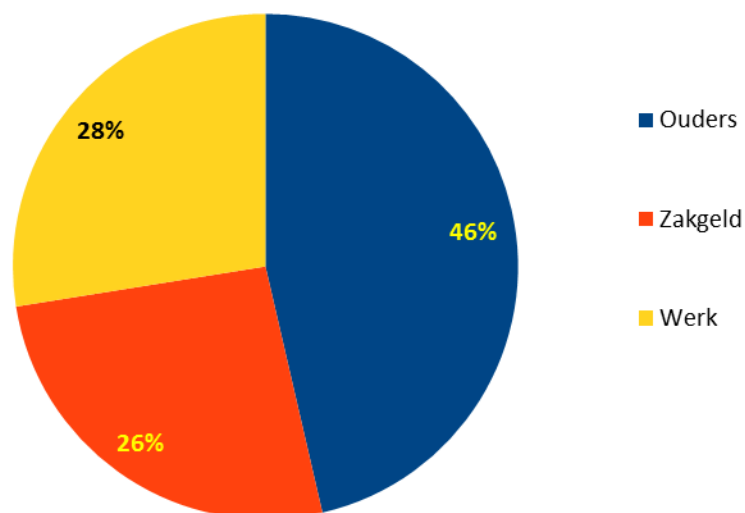
Reactie slachtoffer na bemiddelingsproces

Ik wil u/de bemiddelaar via deze weg nog eens bedanken voor de vlotte afhandeling van dit dossier. Ik ben echt heel tevreden over deze manier van werken, het is voor beiden een win-win geweest! Nogmaals bedankt voor uw vele tussenkomsten.

HERSTELBEMIDDELING - WIJZE financieel HERSTEL

(op basis van afgesloten akkoorden, n=130)

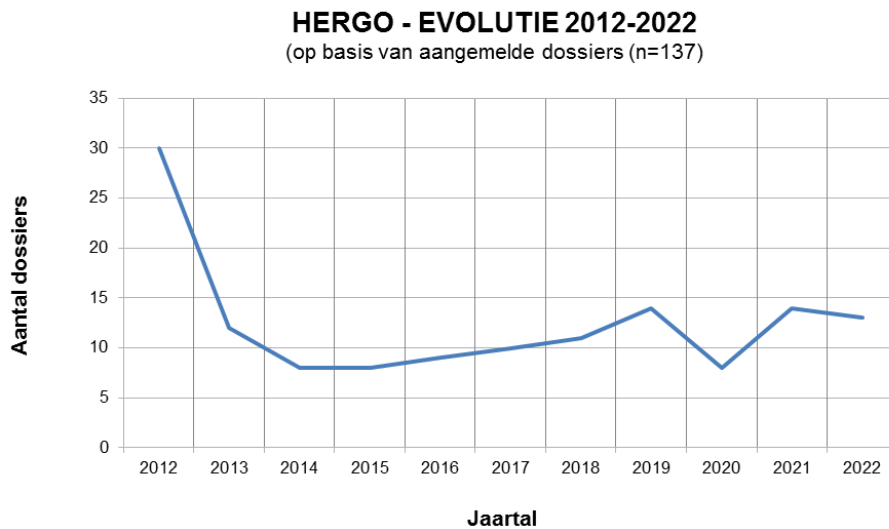

In **46%** van het totaal aantal overeenkomsten was er – naast minimaal één vorm van niet-financieel herstel - sprake van een **financieel herstel** naar de benadeelde toe. Dit ligt in de lijn met het jaar voordien (2021: 44%, 2022: 46%). Bovenstaande grafiek geeft weer hoe dat deze financiële regelingen in praktijk vorm kregen.

Tot slot behalen we de **perfecte score** als het gaat om de **uitvoeringsgraad**. **Elk akkoord**, met daarin verbintenissen van niet-financiële en/of financiële aard (supra), werd **volledig uitgevoerd**.

1.1.5 Hergo

In 2022 werden er **13 dossiers** aangemeld voor een Herstelgericht Groepsoverleg. Dit is vergelijkbaar met de voorbije jaren (2019: 14; 2020: 8; 2021: 14). Als we abstractie maken van het Hergo-gezegende jaar 2012, ligt dit net boven het gemiddelde van de afgelopen 10 jaren (2013-2022: gemiddeld 10/jaar).

Daarnaast werden er zeven dossiers overgedragen uit 2021, wat voor een **effectieve werklast** van **20 dossiers** zorgde. Daarvan konden er in 2022 18 afgesloten worden, twee werden meegenomen naar 2023. Wanneer we dit vertalen naar het aantal afgesloten interacties⁸, komen we uit op 27. Eén Hergo werd opgestart maar leidde niet tot een intentieverklaring. **Eén** dossier/interactie heeft uiteindelijk geresulteerd in een **Herstelgericht Groepsoverleg én bijhorende intentieverklaring** (die tevens volledig werd uitgevoerd). De reacties waren lovend, getuige onderstaande feedback:

Raadsman van de minderjarige verdachte:

Zo fijn om te lezen hoe goed J. het heeft gedaan en wat een voorbeeld voor wat een Hergo echt kan betekenen.

Ik wil iedereen die hierbij betrokken was uitdrukkelijk bedanken voor hun inzet en geweldige kansen die ze J. hebben gegeven. De positieve benadering was heel krachtig en hartverwarmend.

Ik wil ook de Hergo-moderatoren persoonlijk bedanken, ik vind dit echt wel een Hergo om in te kaderen!

De overige interacties kenden geen opstart als gevolg van:

- het slachtoffer dat niet reageert: 4
- het slachtoffer dat niet wenst deel te nemen: 6
- de verdachte die niet wenst deel te nemen: 4
- de verdachte die niet wenst deel te nemen en het slachtoffer dat niet reageert: 3
- een administratieve fout: 1
- op vraag van de partijen zelf, een omzetting van Hergo naar herstellbemiddeling: 7

⁸ Eén dossier kan, naargelang het aantal verdachten en slachtoffers, één of meerdere interacties bevatten.

Belangrijke **duiding** bij deze laatste 7 interacties. Ze leidden niet tot een geslaagde Hergo met intentieverklaring, maar resulteerden dankzij het engagement van alle betrokken partijen wel telkens tot een **opgestarte herstelbemiddeling**.

We stellen **opnieuw** vast dat een Hergo zelden opstart en dat vooral het **slachtoffer** hier een **door-slaggevende rol** in speelt.

Wanneer we kijken naar de **juridische kwalificaties** zien we jeugddelicten van **diefstal** (al dan niet met braak en/of door middel van geweld of bedreiging) en **slagen & verwondingen** als (traditionele) koplopers. Opvallend: één keer ging het om slagen en verwondingen aan een persoon met een openbare hoedanigheid en één keer om opzettelijke brandstichting. In acht dossiers kreeg de minderjarige verdachte in kwestie, naast een Hergo, tegelijkertijd ook een gemeenschapsdienst en/of leerproject opgelegd.

1.1.6 Positief Project

Het positief project kende de afgelopen jaren nog steeds **geen (echte) doorbraak**. Het totaal aantal aanmeldingen bleef in **2022** identiek aan 2021: **slechts 7**.

Uit de Vlaamse cijfers leren we dat in **andere arrondissementen meer** gebruik wordt gemaakt van deze werkvorm. We hebben dit, alsook enkele voorbeelden van ‘**good practices**’, **teruggekoppeld aan onze Antwerpse partners** (vnl. jeugdadvocatuur, sociale dienst jeugdrechtbank, jeugdparquet en jeugdrechters) in de hoop dat zij hierdoor geïnspireerd geraken. Vanuit de diepe overtuiging in de sterke betekenis en meerwaarde van deze werkvorm zullen wij ons ook in 2023 blijven inzetten om Hergo te promoten!

Tot nu toe kreeg ADAM **enkel** aanmeldingen vanuit het **Openbaar Ministerie**. Dit was in 2022 niet anders.

Een jongere schrijft in haar brief over PP het volgende aan de procureur

Toen ik het aanbod kreeg over het positief project was ik heel blij en dankbaar dat ik mijn fouten op deze manier kon rechtzetten.

Qua profiel stellen we vast dat in 2022 **6 jongens** en slechts **1 meisje** werden aangemeld. De **gemiddelde leeftijd** van deze jongeren bedraagt **16 jaar** wat in de lijn ligt van vorig jaar. Qua aanklachten of **jeugddelicten** gaat het over een **divers** palet:

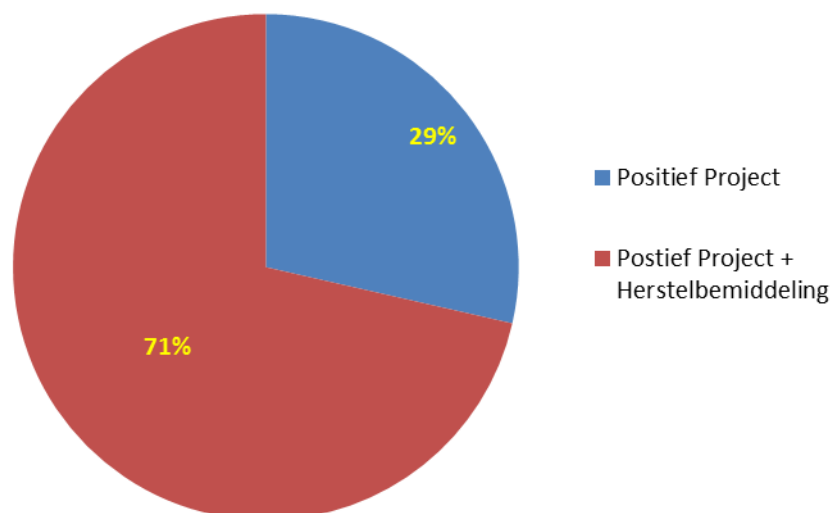
Juridische kwalificatie ⁹	Aantal
Gewone autodiefstal	2
Drugsdealen	1
Opzettelijke slagen en verwondingen	1
Wederzijdse slagen en verwondingen	1
Oplichting	1
Andere	3

In 2022 werd **5 maal** een positief project **gelijktijdig voorgesteld** met een **herstelbemiddeling**. Een herstelbemiddeling wordt steeds voorgesteld in dossiers waarbij er aanwijsbaar slachtoffer aanwezig is. Ook in de dossiers waarbij er geen aanwijsbaar slachtoffer is (bv. drughandel), kan er binnen het positief project aan het breder slachtofferschap gewerkt worden (*infra*, ‘aanmelding’).

⁹ Het aantal vermelde jeugddelicten ligt hoger dan het aantal aangemelde Positief Projecten omdat één aanmelding soms meerdere juridische kwalificaties bevat.

POSITIEF PROJECT - GECOMBINEERD MET ...

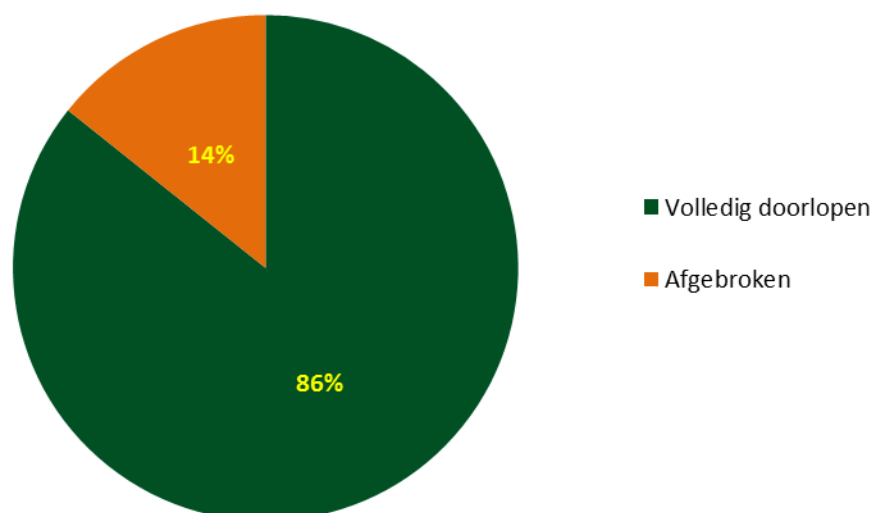
(op basis van aangemelde dossiers, n=7)

Met groot genoegen stelden we vast dat onze oproep uit het kwaliteitsverslag van 2021 (p. 26) gevolgd werd om **naast herstelbemiddeling geen andere maatregelen** voor te stellen of op te leggen samen met een PP. Dit geeft onze jongeren de kans om een project volledig op maat met voornamelijk eigen inbreng uit te werken. Dit conform het gedachtegoed van positief project.

POSITIEF PROJECT - EVALUATIE

(op basis van afgesloten dossiers, n=7)

2022 **resulteerde** in:

- We startten het jaar met **4 overgedragen lopende positief projecten uit 2021**. Deze 4 dossiers werden **allen volledig doorlopen** in 2022 en positief afgesloten. Dit wil zeggen dat alle geformuleerde hersteldoelen werden bereikt;
- **2 positief projecten** (opgestart in 2022) **werden volledig doorlopen** in hetzelfde jaar;
- 4 dossiers werden overgedragen naar 2023 (waarvan 3 in uitvoeringsfase en 1 in opstart);
- **1 van de 7** opgestarte projecten uit 2022 werd **afgebroken** omdat het Openbaar Ministerie het plan van de jongere onvoldoende vond.

Fragmenten uit een brief van een jongere aan de procureur

Sinds dat ik mijn plan had samengesteld en eraan begon, kreeg ik er een ander zicht op en de motivatie om hier iets positiefs van te maken.

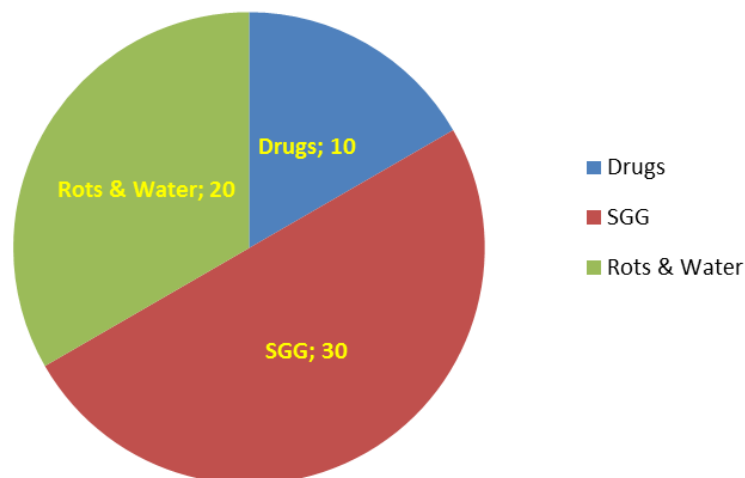
Ik heb hier veel dingen uit geleerd, ook veel dingen die ik voor mezelf zeker ga meenemen in de toekomst.

De **hersteldoelen** binnen een positief project kunnen zeer **divers** zijn, onder meer:

- Het schrijven van een 'sorry brief' naar slachtoffer en zijn ouders;
- Ouders ondersteunen in huishoudelijke taken;
- Verbindende gezinsactiviteiten met broer of zus;
- Werken aan een gezonde relatie met andere gezinsleden;
- Daarnaast werd er frequent gegrepen naar de hulpverlening, bijvoorbeeld
  - 4 consults bij Tejo
  - 6 consults bij VAGGA

POSITIEF PROJECT - LEERPROJECT volgend uit PP

(op basis van aangemelde dossiers, uren, n=5)

We merken dat steeds meer jongeren de link leggen naar een leerproject. In 2022 was dit goed voor **60 uur vorming** ontstaan uit een PP. Naast leerprojecten ontspruiten er ook heel wat initiatieven van **vrijwilligerswerk** uit een PP. In totaal werd er voor **77 uur op vrijwillige basis gewerkt**.

Een voorbeeld aanmelding dossier met plan PP

Jongere V. wordt aangemeld betreffende meerdere feiten gekwalificeerd als drughandel. Er wordt geen combi-aanmelding herstelbemiddeling gedaan aangezien er geen rechtstreeks aanwijsbaar slachtoffer is.

- *V. denkt na over het ruimere slachtofferschap en formuleert volgende hersteldoelen in zijn plan:*
- *Het volgen van een vorming van 10 uren rond het thema 'drugs'*
- *Het interviewen van 3 ex-verslaafden uit de artistieke wereld*
- *Aanmelding bij het project 'vroeginterventie' van VAGGA*

Ter afronding: Tot nu toe hebben wij de **trajecten PP** als **bijzonder** ervaren. Het start soms wat onwennig voor iedereen, maar leidt vaak tot een mooie weg die samen wordt afgelegd. We zijn benieuwd naar de beleving van het PP door de jongere en zijn context, en zullen dit toekomstig nog verder bevragen. We hopen vurig dat jongeren, context, advocaten, verwijzers, ... er meer en meer overtuigd geraken om het PP een kans te geven en hierdoor een meer langdurig herstelproces aan te gaan. Wie weet worden we aardig verrast?!

1.1.7 Vernieuwende initiatieven: Kortverblijf GI De Kempen en Hersteltraject GI De Grubbe

1.1.7a Kortverblijf GI De Kempen

In 2022 werden **34 jongeren** aangemeld voor de module kortverblijf waarbij onze HCA-dienst ADAM in de vorm van een trajectoverleg betrokken werd. Dit zijn er 2 meer dan in 2021. Zowel in 2021 als 2022 werden er **uitsluitend jongens** aangemeld voor de module kortverblijf. Er is immers geen module kortverblijf voor meisjes.

De **jongste jongeren** die aangemeld werd voor deze module waren **14 jaar** (n=2), de **oudste jongeren werden 18 jaar** (n=6). De **mediaan** qua leeftijd bedraagt **17 jaar**, net zoals vorig jaar.

26 jongeren van de 34 jongeren waren bij aanmelding kortverblijf **reeds gekend** op ADAM. 8 jongeren waren niet gekend op onze dienst.

Met 11 van de 34 aanmeldingen stak de kwalificatie '**handel en bezit van verboden middelen**' er, net zoals in 2021, met kop en schouders boven uit. Daarop volgend '**diefstal met verzwarende omstandigheden**' (n=6) en '**niet naleven voorwaarden**' (n=6). 2022 wijkt voor haar top 3 niet af van 2021. Nieuw in dit rijtje zijn '**drillrap gerelateerde feiten**' (n=2). Deze kwalificatie zagen we in 2021 nog niet. We kunnen maar hopen dat dit fenomeen toekomstig niet vaker voorkomt in onze statistieken.

Het is voor ons niet altijd duidelijk wat de jeugdrechtbank beslist naar aanleiding van de uitkomst / het advies van het trajectoverleg binnen kortverblijf. Tot nu toe is er geen afspraak dat er systematisch teruggekoppeld wordt of een advies uit het trajectoverleg al dan niet gevolgd werd. Van 15 jongeren is de uitkomst ons wel bekend: een **bevestiging van de reeds opgelegde (HCA)maatregelen** (n=5), het opleggen van **een nieuwe HCA-maatregel** (n=6) of het inzetten op **andere voorwaarden** (n=4) zoals delictgerichte contextbegeleiding, school,...

Aangezien onze bijdrage aan het trajectoverleg van de module Kortverblijf nog relatief jong en experimenteel is, vinden we een systematische, **interne evaluatie** aangewezen. Hieronder kan U hiervan een beknopte weergave terugvinden.

Evaluatie werkjaar 2022

1. Werkwijze verder gezet

Reeds in 2021 gaven we de praktijk van het kortverblijf binnen ADAM vorm. Ook in 2022 draagt iedereen van ADAM zijn steentje bij. Wanneer een aanmelding binnen komt bekijken we of de jongere al dan niet gekend is. Wanneer de jongere reeds gekend is, pogen we een **dossierbeheerder** af te vaardigen voor het rondetafelgesprek. Indien de jongere niet gekend is, zoeken we een **bereidwillige medewerker** die wenst deel te nemen aan het rondetafelgesprek. Indien we niet kunnen deelnemen, pogen we rechtstreeks in contact te treden met Céline Maenhout, afgevaardigde vanuit de Sociale Dienst JRB, om alsnog mee te denken betreffende de jongere en zijn dossier. De staf volgt evoluties op. Het is fijn om vast te stellen dat iedereen binnen ADAM zich afwisselend tracht in te zetten voor het kortverblijf.

2. Overleg intern en extern

Intern

Ook voor de module kortverblijf kiezen we, net zoals bij het hersteltraject, voor een **ad hoc overleg** vanuit dezelfde idee en doel (*supra*).

Extern

In 2022 is er door de staf 1 **één-op-één overleg** geweest met Céline Maenhout. Met de collega's van HCA-dienst van Elegast werd het kortverblijf besproken op de **Kernvisie**, het structurele drie-maandelijks overleg van HCA Antwerpen.

3. De praktijk – enkele beschouwingen

- Onze rol vanuit HCA op een rondetafelgesprek neemt twee vormen aan:
  - De jongere is niet gekend. Wij **geven info en denken mee** na over herstelgerichte opties;
  - De jongere is gekend. Wij vrijwaren de **continuïteit** van het traject.
- Voor ons, als HCA begeleider, is het zinvol om het totaalplaatje inclusief de context te kennen én andere betrokken hulpverleners te ontmoeten. De drempel om goed samen te werken is kleiner. Er is globaal een **grotere betrokkenheid** op de jongere, werken op maat wordt makkelijker én vaak neigt dit ook naar een snellere opstart bij de vervolgdiensten.
- Wij vernemen dat onze aanwezigheid op deze gesprekken **gewaardeerd** wordt door aanwezige partijen. De medewerkers vanuit ADAM voelen aan dat hun expertise ter harte genomen wordt.
- Wij hebben een professionele, vlotte en aangename **samenwerking** met Céline Maenhout.

1.1.7b Hersteltraject

In **2022** werden er vanuit GI De Grubbe in totaal **37 jongeren** op onze dienst aangemeld voor een **herstelgesprek/traject**.

Om een beeld te krijgen van de minderjarigen die we op deze manier leerden kennen, gingen we over tot een (experimentele) **registratie** van een aantal kenmerken van hen. Gezien de beperkte grootte van de steekproef, kunnen we hieruit slechts enkele tendensen destilleren. Het '**profiel**' van deze minderjarigen:

- Naar analogie met de module kortverblijf, betrof het **uitsluitend jongens**;
- De mediaan-**leeftijd** was **16;5 jaar**. De jongsten waren 14 jaar (n=3), de oudste 18 jaar (n=1);
- Ze waren afkomstig uit vrijwel **elke deelgemeente** van de **Afdeling Antwerpen** uit het gerechtelijk Arrondissement Antwerpen, met als 'grootleveranciers' Antwerpen-Noord (n=5), Borgerhout (n=5) en Berchem (n=4);
- Als hoofdreden van plaatsing in de GI namen 2 uitingsvormen van jeugddelinquentie duidelijk het voortouw nl.'handel en/of bezit van **verdovende middelen**' (n=11) en '**opzettelijke slagen en verwondingen**' (n=4) en 'poging tot doodslag' (n=2). Deze vaststelling loopt parallel met onze jongeren bij de klassieke HCA-maatregelen en bij de module Kortverblijf. Vooral de sterke toename van drugsdelicten is opvallend en verontrustend;
- **29 jongeren namen deel** aan het eerste herstelgesprek, 2 jongeren wensten niet deel te nemen. Sommige jongeren vroegen nog wat bedenktijd of een tweede gesprek vooraleer in te gaan op het aanbod hersteltraject. Uiteraard kan dat.

Hieronder enkele **voorbeelden** van **ideeën** die uit deze gesprekken kwamen:

- Als 'ervaringsdeskundige' voor een groep jongeren spreken over de thema's drugs dealen en opgesloten worden in een Gemeenschapsinstelling vanuit de ooghoek van preventie.
- Lopende maatregelen positief afwerken.
- Een herstelgesprek met het eigen gezin.
- Gaan helpen in een ziekenhuis.
- Wekelijkse plastesten ondergaan.
- Zich terug inschrijven in de voetbalclub.
- Een psycholoog raadplegen voor een impulsiviteitsprobleem.
- Niet meer in de buurt komen van het station van K.
- Studentenwerk zoeken in de horeca.
- Voor één jaar naar Afrika gaan om het leven van daar te vergelijken met het leven in België.
- Breken met bepaalde vrienden en liefje.
- ...

Wij werken voor het herstelgesprek met een sjabloon verslag.

Evaluatie eerste werkjaar - maart tem december 2022

1. Interne procedure uitgewerkt

Op dit moment spreken we liever van een **herstelgesprek** in plaats van een hersteltraject omdat dit voor nu de lading beter dekt.

ADAM heeft **twee medewerkers** aangesteld om de herstelgesprekken te voeren. Als een jongere reeds gekend is op onze dienst, wat veel voorkomt, zullen **betreffende dossierbeheerders** eerder het gesprek voeren.

Zeer beknopt omvat het **herstelgesprek**:

- Aanmelding vanuit GI De Grubbe
- ADAM nodigt de jongere uit per mail, dit via de administratie van GI De Grubbe en voorziet al dan niet een tolk
- Het gesprek verloopt digitaal (meestal, o.w.v. pragmatische redenen) of live (zelden, geniet wel de voorkeur)
- ADAM voert een gesprek met de jongere:
  - Kennismaking
  - “Hoe gaat het?”
  - Toelichting herstelgedachtegoed, o.a. a.d.h.v. de hersteldriehoek
  - Bevragen of jongere reeds nagedacht heeft of zelfs al ideeën heeft?
  - Deze ideeën samen proberen concretiseren
  - Bedenktijd of tweede gesprek nodig ja/nee?
- Ontwerpverslag opstellen en versturen ter nalezing en goedkeuring
- Definitief verslag versturen naar jongere (via trajectcoördinator) en consulent(e) sociale dienst JRB.
- Registratie jongere in ons registratiesysteem
- (Opvolging of jongere op een later tijdstip nog wordt aangemeld op ADAM)

2. Overleg intern en extern

Intern

Voorlopig kiezen we voor overleg **ad hoc**. In 2022 kwamen we 5 maal samen, dit bij aanvang van de experimentele fase, om het traject vorm te geven op ADAM. De staf én de twee vast afgevaardigden zijn aanwezig. Daarnaast zijn collega's welkom die ook ervaring hebben met het herstelgesprek. De inhoud en het doel van dit overleg zijn: het delen van ervaringen, het geven van inspiratie, het opwerpen van vragen, het bepalen van standpunten.

Extern

- collega's vzw Elegast, aantal bijeenkomsten, idem als intern overleg
- Intervisie HCA, aantal bijeenkomsten, doel: uitwisselen ervaringen en afstemmen, oproep sensibilisering lokaal niveau
- Jeugdrechtters, bekend maken aanbod, apart gesprek met één JR

3. Database opgesteld

We hebben, in afstemming met onze HCA collega's van Elegast vzw, een database opgesteld voor de aanmeldingen hersteltraject. We beschikken nu over een beperkt aantal gegevens.

“Moeten we deze jongeren toekomstig ook in BINC zetten?”, is een vraag die leeft.

4. De praktijk: enkele beschouwingen

- We citeren Ilse Jaspers van collega dienst BAAL: **“We bouwen een brug maar lopen er tegelijk al over.”** Dit stellen wij ook vast in de praktijk. De opzet van een hersteltraject is voor ons nog niet geheel scherp. Minimalistisch verschaffen we uitleg over het herstelgedachtegoed en haar mogelijkheden aan jongeren die geplaatst werden. We spreken van een herstelgesprek. Maximaal werken we een herstelrechtelijk traject uit dat overtuigend is voor de verwijzer en begeleiden we dit tot het einde. In dat scenario spreken we van een hersteltraject.
- We merken een groot verschil in de **betekenis** of meerwaarde dat zulk gesprek kan hebben voor de jongeren:
  - jongeren die geen gesprek willen,
  - jongeren die een gelegenheid zien om zich zo goed te presenteren voor de JR,
  - jongeren die blij zijn om met iemand te kunnen spreken,
  - jongeren die gekend zijn door ons en waarvan het weerzien als zorgzaam wordt ervaren,
  - jongeren die al dan niet al gekend zijn met het herstelidee.

Het zou interessant zijn te weten hoe deze jongeren dit aanbod ervaren?

- Soms ervaren we dat het aanbod hersteltraject **te vroeg** in het parcours van de jongere komt of dat alles gewoon te veel is?
- Het hersteltraject is **nog niet (goed) gekend door alle kernpartners** in Antwerpen: sociale dienst, jeugdadvocatuur, jeugdparket en jeugdrechtbank.
- Wordt het hersteltraject ook aangeboden aan meisjes?
- De samenwerking met de administratie van de GI verloopt vlot.
- De verdeling van de jongeren over Elegast en ADAM verloopt vlot.
- De volle betekenis en plaats die een hersteltraject krijgt in het volledige traject van de jongere is niet duidelijk tot op heden. Dit bemoeilijkt de opdracht van de ADAM medewerker. Het is in die zin moeilijk om jongeren te motiveren.
- We missen een gezamenlijk overleg of afstemming, zoals dit is bij het Kortverblijf (rondetafel).
- We ervaren dat een hersteltraject in maximale zin sterk aansluit bij het gedachtegoed van het Positief Project.

Doelen

- Wij willen graag, in samenspraak met de GI en HCA Vlaanderen, het exacte opzet duidelijk krijgen.
- Wij willen graag, in samenspraak met de GI en HCA Vlaanderen, een betekenisvolle praktijk verder uitwerken, liefst zo veel mogelijk parallel.
- Wij wensen het gesprek verder te zetten met onze lokale belangrijkste partners over de betekenis en de plek die zij het hersteltraject zouden toebedelen?
- Wij streven naar een heldere flow voor alle betrokkenen.
- Wij wensen vanaf 2023 de inkomende dossiers in ons digitaal dossiersysteem Myneva te plaatsen.
- Wij willen graag bij de jongeren bevragen hoe zij het aanbod hersteltraject ervaren?
- We wensen in overleg te gaan met het Agentschap Opgroeien aangaande een mogelijke verankering en financiering van dit experiment vanuit HCA Vlaanderen en GI De Grubbe.

